KHAZAR VIEW

XƏZƏR XƏBƏR

ELMİ-KÜTLƏVİ, ƏDƏBİ-PUBLİSİSTİK TOPLU

№ 341 İyun 2015

AZƏRBAYCAN AVROPA OYUNLARININ TARİXƏ ÇEVRİLƏCƏK İLK PARLAQ SƏHİFƏSİNİ YAZDI

khazar-review.khazar.org

AYLIQ DƏRGİ

ISSN 2218 - 2772

Baku 2015

1 ST EUROPEAN GAMES

İÇİNDƏKİLƏR

"Bakı-2015" Birinci Avropa oyunlarının açılış mərasimi 4
Xəzər Universitetinin tələbələri "Azərbaycan tarixi- memarlıq irsi gənclərin gözü ilə" rəsm müsabiqəsinin qalibləri oldular. 16
Hamlet İsaxanlı. Platon və sevgi fəlsəfəsi 26
Исахан Исаханлы. «И волны Каспия, и Балаханский май...». 42
Universitet xəbərləri 48
NDU xəbərləri 50
Э. Рустамова. В Китае растет число студентов из Азербайджана 56
Mulki müdafiəçilər universitetdə. 58
Tələbələr Azərkosmosda 60
With Regards. India Institute of Finance Publishes News About Khazar 62
Alissa Greenberg: A Nobel Scientist Just Made a Breathtakingly Sexist Speesh at International Conference 65
Gi de Mopassan. Sən təltif olunmusan! 70
Katy Steinmetz: San Francisco Approves Warning Label for Sugary Drink ADS Measure is Aimed at Curtailing Locals' Consumption of Hign-Calorie drinks. 75
Teyyub Qurban. Şeirlər. 76
Şəhərlərin simvolları: Azadlıq abidəsi 78

1995-ci ilin yanvarından nəşr olunur

Təsisçi:
Xəzər Universiteti

Baş redaktor:
Hamlet İsaxanlı

Baş redaktor müavini:
Əlirza Balayev

Redaksiya heyəti:
Camal Mustafayev
Əjdər Ağayev
Alla Axundova
Knyaz Aslan

Rəssam:
Mir Rafiq Əbdülrəhimov

Kompüter tərtibatçısı:
Nigar Aydəmirova

Foto:
Multimedia Mərkəzi

XƏZƏR UNİVERSİTETİ · BAKI · 1991

Address:
41 Mahsati str., Baku
(near the "Neftchilar" metro)
Tel.: (+99412) 323 93 13
(+99412) 421 10 93 (209)
GSM: (+99450) 321 31 69
Faks: (+99412) 493 93 79
E-mail: xazarxabar@khazar.org
Certificate: 376
Index: 67178
Copies: 3000

It has been published since January 1995

Founder:
Khazar University

Editor-in-chief:
Hamlet Isaxanli

Associate editors:
Alirza Balayev

Editorial member:
Jamal Mustafayev
Ajdar Aghayev
Alla Akhundova
Knyaz Aslan

Design by:
Mir Rafig Abdulrahimov

Computer graphics:
Nigar Aydemirova

Photo:
Multimedia Centre

“Bakı - 2015” BİRİNCİ AVROPA OYUNLARININ TƏNTƏNƏLİ AÇILIŞ MƏRASİMİ

İyunun 12-də "Bakı-2015" Birinci Avropa Oyunlarının təntənəli açılış mərasimi keçirildi. Mərasimin təşkilinə 28 ölkədən 300-dən çox yaradıcı heyət və 34 ölkədən 1000 nəfər mütəxəssis cəlb olunmuşdu. Açılış mərasiminin bədii rəhbəri 2004-cü ildə Afina Olimpiya Oyunlarında mərasimlərin qurucusu kimi dünyada böyük şöhrət qazanan Dimitris Papaioannou, musiqi rəhbəri Teodor Currentzis, quruluşçu rəssamlar isə Tanassis Demiris və Eva Manikadaki idi.

Beləliklə, çoxdan bəri səbirsizliklə gözlənilən, həyəcan və qürur doğuran tarixi an - Bakı Olimpiya Stadionunda ilk Avropa Oyunlarının açılış mərasimi başladı. Bakı Olimpiya Stadionuna toplaşmış 68 min tamaşaçı, eləcə də dünyada yüz milyonlarla televiziya tamaşaçısı unudulmaz tarixi anın şahidi oldular.

Stadion ən mürəkkəb tərtibata malik möhtəşəm səhnə mexanizmindən ibarət məkana çevrilmişdi: təbiətin dörd ünsüründən - su, od, torpaq və yel obrazlarından istifadə etməklə heyrətamiz bir mənzərə yaranmışdı.

Tamaşaçıların sürəkli alqışlarından sonra stadiona bir anlıq sükut çökdü. Bu sükutu dünya şöhrətli xanəndə Alim Qasımovun ifa etdiyi muğamın avazı pozdu. Sonra ritmik nağara sədaları altında 24-dən sıfıra doğru geriyə sayım başladı. Bu, 1991-ci ildə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpasının 24 ilini əks etdirirdi.

Rəqəmlər sıfıra yaxınlaşdıqca nağaraların səsi zilə qalxırdı. Stadion gur işığa qərq olur və minədək rəqqasə səhnənin əsas hissəsini ətəkləri ilə örtürdü. Onların ətəkləri Azərbaycanın dünyaca məşhur xalılarındakı həndəsi fiqurlarla, dekorativ naxışlarla işlənmişdi. Rəqqasələrin paltarlarının ətəkləri 16 min kvadratmetr parçadan tikilib. Bu, 13 Olimpiya üzgüçülük hovuzu böyüklükdə parça deməkdir. Hər ətək məxsusi olaraq səhnədəki yerinə görə işlənib.

Rəqqasələrin ətəklərinin son yellənişində Azərbaycanın dövlət bayrağının obrazı yarandı. Səhnədən səmaya fişənglər atıldı. Şeypurçular Dmitri Şostakoviçin "Bayram uvertürası"ndan bir parça səsləndirdilər. Diqqət VİP-lojalara yönəldi və salamlama başladı. Mərasim iştirakçıları Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevi, birinci xanım, "Bakı-2015" ilk Avropa Oyunlarının Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyevanı və Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Patrik Hikkini hərarətlə salamladılar.

Stadionun VİP tribunasında Oyunların açılış mərasimində iştirak etmək üçün Bakıya gəlmiş mötəbər qonaqlar arasında Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin, Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenko, Serbiya Prezidenti Tomislav Nikoliç, Türkmənistan Prezidenti Qurbanqulu Berdiməhəmmədov, Tacikistan Prezidenti Emoməli Rəhmon, Monteneqro Prezidenti Filip Vuyanoviç və bir sıra digər dövlətlərin yüksək səviyyəli rəsmi şəxsləri, tanınmış ictimai-siyasi xadimlər, dünya idman ictimaiyyətinin görkəmli nümayəndələri əyləşmişdilər.

Simfonik orkestrin ifasında Azərbaycanın dövlət himni səsləndirildi.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı stadiona gətirildi.

İki dəfə paralimpiya oyunları çempionu, ikiqat dünya çempionu, beşqat Avropa çempionu İlham Zəkiyev Jan Sibeliusun "5-ci Simfoniya"sının sədaları altında birinci Avropa Oyunlarının məşəlini stadiona gətirdi. Gənclərin Olimpiya Oyunlarında taekvondo üzrə qızıl medala layiq görülmüş Səid Quliyev onunla yanaşı addımlayırdı.

Sonra dahi şair Nizami səhnəyə gəldi. Şair tamaşaçını yaradıcılığının doqquz mövzusu ətrafında səhnədən-səhnəyə aparırdı. Evlər, saray və məktəblər, şahzadələr, əjdahalar, atlar, digər real və əfsanəvi varlıqlar görünürdü.

Stadionun mərkəzinə doğru uçan-bolluq, oyanış, sevgi, uğur mücəssəməsi olan və Azərbaycanı rəmzləşdirən nəhəng bir nar göründü. Nar paralandı və onun dənələri – qırmızı rəngli yüzlərlə şar tribunaların üzərində uçmağa başlayaraq ecazkar mənzərə yaratdı.

Sonra komandaların paradı başladı. Bu mərasim 50 təbilçinin çaldığı gurultulu təbil sədaları ilə müşayiət olunurdu. İlk olaraq Olimpiya Oyunlarını dünyaya bəxş etmiş ölkənin – Yunanıstanın idmançıları səhnəyə daxil oldular. Digər ölkələrin komandaları onun arxasınca əlifba sırası ilə gəlirdilər.

İdmançıların keçidini Albaniya, Andorra, Ermənistan, Avstriya, Belarus, Belçika, Bosniya və Herseqovina, Bolqarıstan, Xorvatiya, Kipr, Çexiya, Danimarka, Estoniya, Finlandiya, Makedoniya, Fransa, Gürcüstan, Almaniya, Böyük Britaniya, Macarıstan, İslandiya, İrlandiya, İsrail, İtaliya, Kosovo, Latviya, Lixtenşteyn, Litva, Lüksemburq, Malta, Moldova, Monako, Monteneqro, Hollandiya, Norveç, Polşa, Portuqaliya, Rumıniya, Rusiya, San-Marino, Serbiya, Slovakiya, Sloveniya, İspaniya, İsveç, İsveçrə, Türkiyə və Ukrayna idmançıları davam etdirdilər.

İdmançıların keçidini ev sahibi - Azərbaycan atletləri tamamladılar. Ölkəmiz Oyunlarda 291 idmançı ilə təmsil olunur. Onların keçidi Mənsum İbrahimovun ifasında "Qarabağ şikəstəsi" muğamı ilə müşayiət olunurdu. Üçrəngli bayrağımızı cüdo üzrə Avropa çempionu Elmar Qasımov aparırdı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva idmançılarımızı hərarətlə salamladılar.

Dünya şöhrətli müğənni Ledi Qaqanın ifası açılış mərasiminin vəd edilən sürprizlərindən biri oldu. O, piano arxasında əyləşərək "Imagine" ("Xəyal et") mahnısını ifa etdi. Müğənninin ifası hərarətlə qarşılandı və dəfələrlə alqışlandı.

Baku 2015
1 st EUROPEAN GAMES

Stadiona Avropa Olimpiya Komitəsinin (AOK) bayrağı gətirildi. Onu səhnəyə Avropanın müxtəlif ölkələrindən olan səkkiz Olimpiya çempionu - Namiq Abdullayev (Azərbaycan), Lüsi Dekosse (Fransa), Servet Tazegül (Türkiyə), Nikkolo Kampriani (İtaliya), Keti Teylor (İrlandiya), Tomas Bimis (Yunanıstan), Kristina Fazekas Zur (Macarıstan), Yelena Zamolodçikova (Rusiya) gətirdilər. AOK-un bayrağı Azərbaycan bayrağı ilə yanaşı ucaldıldı.

Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Patrik Hikki və Azərbaycanın birinci xanımı, "Bakı-2015" Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyeva səhnəyə gəldilər.

İlk Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyeva çıxış etdi.

Mehriban Əliyevanın

çıxışı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri cənab İlham Əliyev!

Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Patrik Hikki! Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin prezidenti Tomas Bax!

Avropa Oyunlarının atletləri! Xanımlar və cənablar! Hörmətli qonaqlar!

Azərbaycana xoş gəlmisiniz. İlk Avropa Oyunlarına xoş gəlmisiniz.

Əziz həmvətənlər, Birinci Avropa Oyunlarının açılışı münasibətilə bütün Azərbaycan xalqını səmimi - qəlbdən təbrik edirəm.

Bu möhtəşəm bayram müstəqil Azərbaycanın, hər bir Azərbaycan vətəndaşının qələbəsidir. Müstəqillik illərində əldə etdiyimiz uğurlar və nailiyyətlər nəticəsində bu gün burada, gözəl Bakıda Avropa Olimpiya hərəkatının tarixində yeni səhifə yazılır. Bu səhifəni biz yazırıq, Azərbaycan xalqı yazır. Qoy, Tanrı Azərbaycanı hər zaman qorusun!

Əziz dostlar, bu axşam biz Avropanın idman tarixində yeni fəsilə başlayırıq. Azərbaycan fəxr edir ki, ilk Avropa Oyunları Bakıda keçirilir. Avropa Oyunlarının məşəli müqəddəs Atəşgah məbədində alovlandırıldı və yol boyunca hər bir azərbaycanlının qəlbini iftixar hissi ilə döyündürərək, ölkəmizi dolaşdı.

Məşəl bayram, ruhlandırma və birlik mesajını daşıdı. Məhz alovlanan ruh hamımızı bir araya gətirir.

Mən Avropa Olimpiya Komitəsinə və onun prezidenti Patrik Hikkiyə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Bu minnətdarlıq onun həm ilk Avropa Oyunlarının keçirilməsi üçün Bakının seçilməsinə, həm də yadda qalacaq belə bir tədbirin təşkilinə verdiyi dəstək və göstərdiyi yardım ilə bağlıdır.

Mən, həmçinin Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin prezidenti Tomas Baxı və Olimpiya ailəsinin üzvlərini salamlamaq istəyirəm. Azərbaycanda Olimpiya hərəkatına verdikləri davamlı dəstəyə görə onlara minnətdaram.

Azərbaycan zəngin tarixə, mədəniyyətə və adət-ənənələrə malik olan ölkədir. Multikulturalizm və tolerantlıq, dostluq və qonaqpərvərlik, ahəngdarlıq və həmrəylik Azərbaycanın həyat tərzinin ayrılmaz hissəsidir.

Bu il biz Avropa Oyunlarını keçiririk. 2017-ci ildə biz İslam Həmrəylik Oyunlarını qəbul edəcəyik. Bu, Azərbaycanın mədəniyyətlərarası dialoqun inkişafında oynadığı rolu nümayiş etdirir.

Müstəqil dövlət kimi biz gəncik. Cəmi 24 yaşımız var. Son 24 il ərzində ölkəmizdə sürətli inkişaf, irəliləyiş və müasirləşmə müşahidə olunub. Azərbaycanın iqtisadi sabitliyi və davamlı inkişafı bizə bu cür böyük idman tədbirini keçirmək imkanı yaradır.

İşə sadiqliyimiz və yorulmaz fəaliyyət sayəsində vaxtın məhdud olduğunu dəf edərək, bu Oyunları cəmi iki il yarım ərzində hazırladıq.

Mən Oyunları reallığa çevirmək üçün böyük səylə, sadiqliklə və istəklə çalışan şəxslərin hamısına təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Mən, həmçinin bütün beynəlxalq tərəfdaşlarımıza, bir çox yerli və xarici könüllülərə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

Komandamız qarşılıqlı əməkdaşlığın, anlaşma və dostluğun bariz nümunəsidir. Bu axşam biz Avropanın 6 min ən yaxşı atletini ölkəmizdə salamlayırıq.

Hörmətli atletlər, bu Oyunlar sizin üçündür. Siz ilk iştirakçısınız. Siz Avropa Oyunlarının ilk çempionları olacaqsınız. Bütün Azərbaycan xalqı sizə dəstək vermək üçün bir araya gəlib.

Bakı 17 gün ərzində sizin evinizdən uzaqda ikinci doğma eviniz olacaq. Bu axşam mən xalqımızdan, əldə etdiyimiz bütün nailiyyətlərdən fərəh və iftixar hissi duyuram. Mən bu Oyunlara qəlbən bağlandığınıza görə sizin hamınıza təşəkkürümü bildirirəm.

Onu da bildirirəm ki, gələn illərdə Avropa Oyunlarının məşəli nə qədər uzaqlarda alovlansa da, Azərbaycanın və "Bakı–2015"-in parlaq ruhunun atəşi orada olacaq.

Avropa Oyunlarının atletləri! Xanımlar və cənablar! Əziz qonaqlar! Sülhü, dostluğu və həmrəyliyi qeyd etmək üçün Bakıya, Azərbaycana xoş gəlmisiniz!

Sonra Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Patrik Hikki çıxış etdi.

Patrik Hikkinin

çıxışı

Axşamın xeyir Bakı! Axşamın xeyir Azərbaycan!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri İlham Əliyev!

"Bakı-2015"-in Təşkilat Komitəsinin sədri, birinci xanım Mehriban Əliyeva!

Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin prezidenti Tomas Bax!

Milli Olimpiya Komitələri Assosiasiyasının prezidenti şeyx Əhməd əl-Fahad Əl-Sabah!

Zati-aliləri dünya liderləri!

Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin üzvləri! Avropa Olimpiya ailəsinin üzvləri! Çox hörmətli qonaqlar! Bakıdan və bütün Azərbaycandan olan əziz dostlar! Qarşıdan gələn 17 günü canlandıracaq 12.500 könüllü!

Sağ olun! Çox sağ olun!

Bu, Avropa Olimpiya Komitəsinin tarixində ən fərəhləndirici məqamdır. Bu axşam burada Bakının yeni möhtəşəm Olimpiya Stadionunda biz Avropa idmanında tarixi məqamın şahidiyik, onu yaradırıq: İlk Avropa Oyunlarının açılışındayıq.

Bu axşam biz dünyanın Qitə Oyunlarına çatışmayan beşinci halqanı əlavə edirik. Avropanın ilk Oyunları sayəsində biz Olimpiya hərəkatının beş qitəsini bir-birinə daha sıx bağlayacağıq.

Prezident Əliyev, sağ olun, birinci xanım, Əliyeva sağ olun! Azərbaycan, sağ ol! Avropa Olimpiya ailəsini səmimi qəbul etdiyinizə görə sağ olun!

Birinci xanım Əliyeva, Sizin "Bakı-2015"-in Təşkilat Komitəsinin sədri kimi Avropa Oyunlarında oynadığınız rola sözlə qiymət vermək çox çətindir. Bu sahədə yorulmaz fəaliyyətinizə, Avropada idmanın parlaq gələcəyinə verdiyiniz töhfəyə görə Sizə minnətdaram. Siz bir dövlət kimi qürur doğuran yoldasınız. Bu yolda Sizinlə addımlamaqdan şərəf duyduq. Beynəlxalq ictimaiyyətin üzvü və Avropanın yeni idman paytaxtı kimi məqsədlərinizin həyata keçməsində iştirak etməkdən fərəh hissi duyduq.

İdman müsbət dəyişikliklər üçün nadir qüvvədir. Prezident Baxın idmanın universal qanunu hesab etdiyi dəyişikliyi qaçılmaz edən dəyərlərin yayılmasına çalışdıq. Qlobal etika, ədalət, hörmət və dostluq dəyərlərini yaydıq.

"Bakı-2015" uzun yolun ən vacib nöqtəsidir və çılğın arzudur. O, AOK-ın alovlanan iddiasıdır. Bu, Sizin üçün, Bakı üçün, Azərbaycan xalqı üçün indiki nəslə bir dəfə nəsib olan fürsətdir və sizlər onilliklər ərzində bu məkanların, bu sərmayənin və qlobal diqqətin bəhrəsini görəcəksiniz.

İdman və Olimpiya hərəkatının gənc dövlətinizin sürətli inkişafının mərkəzində durmasına daim səy göstərən Prezident Əliyevin və birinci xanım Əliyevanın qətiyyətli mövqeyi hazırlıq işlərimizin aparıcı qüvvəsi oldu.

Bu, sizə - nazir Azad Rəhimovun rəhbərlik etdiyi "Bakı-2015" Avropa Oyunlarının Əməliyyat Komitəsindəki 2000 əməkdaşa göstərilən etimaddır. Çünki onlar Oyunları cəmi 30 ay ərzində həyata keçirmək məqsədilə bu cür qətiyyət və peşəkarlıqla çalışdılar. Səylərinizə görə çox sağ olun.

İndi isə mən şərəf hissi ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevi "Bakı-2015" ilk Avropa Oyunlarını açıq elan etməyə dəvət edirəm.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

İlham Əliyev

Birinci Avropa Oyunlarını açıq elan etdi.

Beləliklə, ən həyəcanlı an gəlib yetişdi və birinci Avropa Oyunlarının məşəli alovlandı.

Yanan lövhə Yer, Günəş və Ayın bir araya gəldiyi möhtəşəm kosmik mənzərəni – tam Günəş tutulmasını xatırladırdı. Birlik və sülh rəmzi olan ilk Avropa Oyunlarının məşəli stadiondan səmaya ucaldı.

Bundan sonra səhnədəki mənzərə tamaşaçını Bakı sahilinə apardı, qarşıda Xəzər dənizi üzərində tədricən yaranan şaquli alov dairəsi canlandı və atəşfəşanlıq başladı.

Rəngbərəng fişənglər Xəzərin və Bakı Olimpiya Stadionunun üzərində səmanı bəzədi və möhtəşəm bayram mənzərəsi yaratdı.

Məşəl Oyunlar bitənədək yanacaq, şəhərimizin mayakı olacaq.

Atəşfəşanlığın qızğın vaxtında ifaçılar səhnə boyunca düzüldülər. Onlar əl-ələ verib Azərbaycan milli rəqsi "Yallı" oynadılar. Nar dənəsi rəngində 20 min şar tamaşaçıların üzərinə səpələndi. Bu "nar dənələri" sevgi nişanəsi, uğurun mücəssəməsi və Azərbaycanın rəmzidir.

Birinci Avropa Oyunlarının möhtəşəm açılış mərasimi başa çatdı.

Azərbaycan orijinallığı ilə diqqəti cəlb edən, tamaşaçıları vəcdə gətirən bir mərasimlə Avropa Oyunlarının tarixə çevriləcək ilk parlaq səhifəsini yazdı.

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN TƏLƏBƏLƏRİ "AZƏRBAYCANIN TARİXİ - MEMARLIQ İRSİ GƏNCLƏRİN GÖZÜ İLƏ" RƏSM MÜSABİQƏSİNİN QALİBLƏRİ OLDULAR

I YER

Aytac Hafizova
Xəzər Universiteti

II YER

Zöhrə Saatova
Azər Məmmədov adına 115 saylı məktəb

III YER

Lamiyə Müslümova
Xəzər Universiteti

Münsiflər heyətinin qərarına əsasən, Xəzər Universiteti Humanitar və sosial elmlər fakültəsinin birinci kurc tələbəsi Aytac Hafizova "Azərbaycan" adlı rəsm əsərinə görə I yerə, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin birinci kurs tələbəsi Lamiyə Müslümova "Şirvanşahlar sarayı" rəsm əsərinə görə III yerə layiq görüldülər. Bakının Binəqədi rayonundakı Azər Məmmədov adına 115 saylı məktəbin şagirdi Zöhrə Saatova "İçərişəhər" adlı rəsminə görə II yeri tutdu.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondunun maliyə dəstəyi, AMEA Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutu, Xəzər Universiteti, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Gazelli Group şirkəti, Bakı Biznes Mərkəzi və İqtisadçı Tələbələrə Dəstək İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə may ayının əvvəllərində start götürmüş "Azərbaycanın tarixi - memarlıq irsi gənclərin gözü ilə" rəsm müsabiqəsi başa çatıb və qaliblər elan olunmuşdur.

Müsabiqənin əsas məqsədi yeniyetmə və gənclər arasında milli-mədəni irsimizin təbliğ olunması idi.

Mayın 9-da Xəzər Universitetinin Mədəniyyət mərkəzində universitetin müəllimi, tanınmış xalçaçı rəssam Afaq Kərimovanın rəhbərliyi ilə müsabiqəyə təqdim olunmuş rəsmlərin ilkin texniki qiymətləndirilməsi keçirilmişdi.

Mayın 22-də "Atropat" otelinin terrasında müsabiqə iştirakçılarının rəsm əsərləri nümayiş etdirilmiş, finala vəsiqə qazanmış iştirakçılar elan olunmuşdu. Finalçılar iştirakçılara xalq rəssamı Arif Hüseynov, "UASB" Azərbaycan Təmsilçiliyi Rəsm Komitəsinin sədr müavini, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvü İlqar Əkbərov, əməkdar incəsənət xadimi, sənətşünas Ziyadxan Əliyev, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondunun nümayəndəsi Mübariz Qədirov, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının Dövlət idarəetməsi və menecment kafedrasının dosenti İbrahimxəlil İbrahimov, Xəzər Universitetinin Xalça Muzeyinin müdiri Afaq Kərimova, Tofiq İsmayılov adına Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Sarayının İnnovativ layihələr üzrə direktor müavini, Təsviri Sənət Qalereyasının rəhbəri Kəmalə Cəfərzadə, Bakı Biznes Mərkəzinin direktoru Seyran Məmmədov, Gazelli Group şirkətinin nümayəndəsi Ülkər Xudiyeva və AMEA Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun Arxeologiyada informasiya texnologiyalarının tətbiqi sektorunun rəhbəri Fuad Hüseynov tərəfindən təqdim olunmuşdu. Layihənin rəhbəri Turanə Zamanova, layihənin media üzrə koordinatoru Tura Əlisəfazadə çıxış edərək iştirakçılara minnətdarlıqlarını bildirmişlər.

Tədbirdə Xəzər Universitetinin Tarix və arxeologiya departamentinin müdiri Roza Arazova iştirak etmişdir.

"AZƏRBAYCANIN TARİXİ - MEMARLIQ İRSİ GƏNCLƏRİN GÖZÜ İLƏ"

Turanə Zamanova
Layihə rəhbəri

Arif Hüseynov
Xalq rəssamı

Ziyadxan Əliyev
Əməkdar incəsənət xadimi

İbrahimxəlil İbrahimov
AR Prezidenti yanında DİA

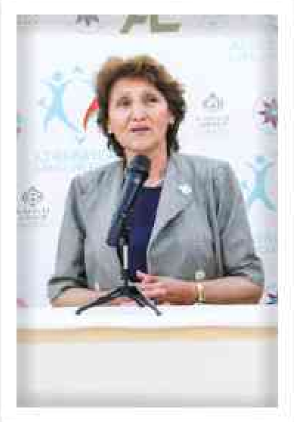

Roza Arazova
Xəzər Universiteti

Afaq Kərimova
Xəzər Universiteti

Tura Əlisəfazadə
layihənin media üzrə koordinatoru

İyunun 6-da Bakı Biznes Mərkəzində müsabiqənin final mərhələsi keçirildi. AMEA Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun direktoru, tarix elmləri doktoru, professor Maisə Rəhimova, Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlı, Rəssamlar İttifaqının katibi, xalq rəssamı Ağaəli İbrahimov, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasında kafedra müdiri, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Firdovsiyyə Əhmədova, Gazelli Group şirkətinin ümumi məsələlər üzrə prezident köməkçisi Gülarə Əliyeva, rəssam-heykəltəraş Fərman Qasımov və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondunun nümayəndəsi Ramin Cəfərovdan ibarət münsiflər heyəti tərəfindən qaliblər elan olundu.

Münsiflər heyətinin qərarına əsasən, Xəzər Universiteti Humanitar və sosial elmlər fakültəsinin birinci kurc tələbəsi Aytac Hafizova"Azərbaycan" adlı rəsm əsərinə görə I yerə, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin birinci kurs tələbəsi Lamiyə Müslümova "Şirvanşahlar sarayı" rəsm əsərinə görə III yerə layiq görüldülər. Bakının Binəqədi rayonundakı Azər Məmmədov adına 115 saylı məktəbin şagirdi Zöhrə Saatova "İçərişəhər" adlı rəsminə görə II yeri tutdu.

Münsiflər heyətinin üzvləri öz çıxışlarında tədbirin milli-mənəvi dəyərlərin qorunması kontekstində əhəmiyyətindən, gənc rəssamların təqdirəlayiq fəaliyyətindən söz açdılar.

Qaliblər layihənin sponsoru olan Gazelli Group şirkəti tərəfindən qiymətli hədiyyələrlə və AMEA Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun diplomları ilə mükafatlandırıldılar. Finala çıxmış bütün iştirakçılara Xəzər Universitetinin sertifikatları və hədiyyələri təqdim olundu.

Qalibləri təbrik edir, onlara yeni uğurlar arzulayırıq.

KHAZAR UNIVERSITY STUDENTS AMONG WINNERS OF "HERITAGE OF AZERBAIJAN HISTORY AND ARCHITECTURE IN THE EYES OF YOUTH" ART COMPETITION

The "Heritage of Azerbaijan History and Architecture in the Eyes of Youth" Art Competition which began in May is supported by the Youth Fund of the President of the Azerbaijan Republic and its partners include the Archeology and Ethnography Institute of ANAS, Khazar University, the State Administration Academy of the President of Azerbaijan Republic, Azerbaijan State Economics University, Gazelli Group, Baku Business Center and the Public Union for Assistance to Economics Students. The main objective was to raise awareness about cultural heritage among youth.

On May 9th, the first technical evaluation of submitted works was carried out in Khazar University's Cultural Center under the leadership of well-known textile artist Afag Karimova.

On May 22nd, works were exhibited on the terrace of the Atropat Hotel and participants accepted to the final round were announced by Arif Huseynov, People's Artist of Azerbaijan; Ilgar Akbarov, member of the Azerbaijan Artists' Union and Deputy Chairman of the Art Committee of the Azerbaijan representation for International Artist Activists Association; Ziyadkhan Aliyev, art specialist; Mubariz Gadirov, representative of the Youth Fund of the President of the Azerbaijan Republic; Associate Professor Ibrahimkhalil Ibrahimov of the State Administration and Management Department of the State Administration Academy of the President of Azerbaijan Republic; Afag Karimova, Director of the Khazar University Carpet Museum; Kamala Jafarzade, director of the Fine Arts Gallery and Deputy Director of Innovative Projects at the Tofig Ismayilov Children's and Youth Creative Center; Seyran Mammadov, director of Baku Business Center; Ulker Khudiyeva, representative of Gazelli Group; and Fuad Huseynov, head of the Applied Information Technologies in Archeology Sector of the ANAS Archeology and Ethnography Institute.

Associate Professor Roza Arazova, Head of the Department of History and Archeology at Khazar University, also participated in the event.

On June 6th, the final round of the competition was held at Baku Business Center. Winners were announced by members of the jury, including Professor Maisa Rahimova, Director of the ANAS Archeology and Ethnography Institute; Professor Hamlet Isaxanli, the founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees; People's Artist Aghaeli Ibrahimov, Secretary of the Artists' Union; Associate Professor Firdovsiyya Ahmadova, Department Chair of the State Administration Academy of the President of the Azerbaijan Republic; Gulara Aliyeva, Assistant to the President for General Affairs of Gazelli Group; Farman Gasimov, sculptor; and Ramin Jafarov, Youth Fund representative of the Presidential Administration of the Azerbaijan Republic.

According to the jury's decision, first-year student of Khazar University School of Humanities and Social Sciences Aytaj Hafizova took 1st place with her painting "Azerbaijan;" and first-year student of the Khazar University School of Economics and Management Lamiya Muslimova took 3rd place with her work "Shirvanshahlar's Palace." Zohre Saatova, student of the School Number 115 named after Azer Mammadov of the Binagadi District, took 2nd place with "Icherisheher."

Jury members made speeches about the importance of the contest in the context of preserving national values as well as the young artists' praiseworthy works. At the end of the event, the winners were announced. Gazelli Group, sponsor of the project, gave valuable gifts to the winners. They were also given certificates from the Archeology and Ethnography Institute. All the participants in the final round were given certificates of appreciation and gifts from Khazar University. We congratulate all the winners and wish them further success.

XƏZƏR UNİVERSİTETİ: FƏLSƏFİ-PSİXOLOJİ SÖHBƏTLƏR/SEMİNARLAR

8 NOYABR 2013, MƏRMƏR SALON

HAMLET İSAXANLI: PLATON və SEVGİ FƏLSƏFƏSİ

Sevgi və fəlsəfə

Sevgi insanla yaşıddır. Poeziya, yəqin ki, sevgini tərənnüm etmək üçün yaranıb. "Müdrikliyə sevgi" sözü ilə tərif edilən fəlsəfə poeziyadan daha gənc, insanın insana sevgisindən isə müqayisəolunmaz dərəcədə çox gəncdir. Sevgi bəşəriyyətin böyük qəhrəmanları və zəka sahibləri, dahi sayılan insanları ilə sadə insanlar arasında fərq qoymur, hamını öz toruna salıb əsir edir, hamının gözünə işıq gətirib, hamını xəstələndirə bilir.

Sevgi təbiətin istədiyi, bizdən asılı olmayan möcüzədir. Sevgi bir tərəfdən aclıq və susuzluq kimi təbiidir, təbii ehtiyacdır. Təbiətin bu qanunu, qız-oğlan cazibəsi kiçik yaşlardan müşahidə olunur.Digər tərəfdən, sevgi təbiətin yaratdığı birlik fəlsəfəsinin əsasında dayanır; oğlan və qız, kişi və qadın birləşir, dünyaya yeni insan gəlir. Dünya insanlarla dolur, sevgi davam edir. Qarşılıqlı sevgi gözəldir, o,

dostluğun təməlində dayana bilir. Birtərəfli sevgi məyusluq gətirsə də, heyranlıq və gözəllik duyğusu sevənin həyatını mənalandırır, həyatına, uzun müddət olmasa da, işıq saçır.

Sevgi haqqında kişilər qadınlardan qat-qat çox yazmışlar, kişi şairlər və kişi filosoflar qadınlardan çox və (qadınlardan üzr istəyirəm) daha böyük və məshur olmuşlar. Bu baxımdan sevgi haqqında əsərlərdə sevginin mahiyyəti barədə birtərəfliliyin mövcudluğu, kişi görüşlərinin hökm etdiyi faktdır. Mişel Monten`in fikri başadüşüləndir: qadınlar qaydalara əməl etmək istəməyəndə günahları yoxdur, çünki qaydaları kişilər yazıb, üstəlik, qadınların rəyini soruşmadan.

Sevgi bəşəriyyətin böyük qəhrəmanları və zəka sahibləri, dahi sayılan insanları ilə sadə insanlar arasında fərq qoymur, hamını öz toruna salıb əsir edir, hamının gözünə işıq gətirib, hamını xəstələndirə bilir.

Sevgi haqqında, sevmək və sevilmək istəyənlər haqqında, gerçəklik və xəyal, cazibənin şirinliyi və eşqin dəlilikləri, sevmək qabiliyyəti, qısqanclıq, eşqin hər cür vəzifə və dəyərlərə meydan oxuması, eşqin bitib-tükənməz tərənnümü haqqında burada söhbət açmıram, əvəzində, oxumaq və həyəcanlanmaq həvəsində olsanız, "Sevgi və Poeziya" adlı yazıma baxmağı məsləhət görürəm (Azərbaycan Sevgi Poeziyası, Birinci kitab. Tərtibçi Hamlet İsaxanlı. Xəzər Universitəsi Nəsriyyatı, 2008; səh. 5-26).

Platon sevgi fəlsəfəsi üzrə dərin və gözəl fikirlər söyləmiş və bu barədə çox maraqlı bir əsər yazmış böyük yunan filosofudur. Bu sevgi fəlsəfəsini yaxından izləmək və müzakirə etmək üçün, düşünürəm ki, öncə Platonun həyatı, ideyaları və mühiti haqqında qısa məlumat verməK pis olmazdı.

Platonun həyatı

Platon ("- 428/427" – "- 348/-347") Afinada kübar bir ailədə doğulmuş, yaxşı təhsil almış, musiqi və poeziya ilə yaxından maraqlanmışdır (bizim eradan əvvəlki bir tarixi, göstərmək üçün b.e.ə. kimi qısaltma əvəzinə mənfi işarəsi işlətməyə üstünlük veririk, məsələn, "b.e.ə. 428-ci il" əvəzinə "- 428" yazmaq fikrindəyik). 20 yaşında Sokrateslə yaxından tanış olmuş, bu tanışlıq onun maraqlarını və ümumiyyətlə həyatını dəyişmişdir. Platon əvvəl çox məşğul olduğu şeir və incəsənəti rədd etmiş, yazdığı şeirləri yandırmış, özünü elm və fəlsəfəyə həsr etmişdi. Deyilənə görə, Sokrates yuxusunda qu quşu görmüş, quş onun sinəsində oturmuş, sonra mahnı oxuyub yüksəklərə uçubmuş. Ertəsi gün Platonla rastlaşan Sokrates yuxunu yozaraq "bax budur mənim qu quşum" deyibmiş. Qeyd edək ki, rus dilində və onun təsiri ilə Azərbaycan dilində Sokrates`i qısaldıb "Sokrat" kimi yazırlar.

"-388/-387"-də (təqribən 2400 il əvvəl!) Platon başına yığdığı həmfikirləri və tələbələri ilə Afina yaxınlığındakı *Akademus* bağında riyazi və fəlsəfi problemlərlə məşğul olmağa başlamışdı. Bu hadisə Platon tərəfindən Akademiyanın təsis edilməsi kimi şərh edilir.

Platona aid edilən aşağıdakı sözlər Antik yunan dövrü , Sokrates və Platonun özü haqqında müəyyən fikir yarada bilir: "mən Tanrıya minnətdaram ki, barbar deyil, yunan olaraq doğulmuşam, kölə deyil, azad insan olaraq doğulmuşam, qadın deyil, kişi olaraq doğulmuşam, ən əsası isə odur ki, dünyaya Sokrates zamanında göz açmışam". "Yunanlar içində ən müdrik şəxs" olan (rəvayətə görə Delfoi kahini belə deyibmiş) Sokrates müdrikliyin və əxlaq fəlsəfəsinin zirvəsi sayıla bilən, filosofcasına həyat sürmüş və dünyadan filosof ölümü ilə getmiş gerçək, amma əfsanələşmiş bir şəxsdir. O, tələbəsi Platon`a məxsus əsərlərin baş qəhrəmanıdır; digər tələbəsi Ksenofon (Xenophon) da Sokratesə aid dialoqlar və xatirələr yazmışdır. Sokrates özü heç nə yazmayıb.

Sokrates (təqribən "- 470" – "- 399") öldürüldükdən sonra tələbələri müxtəlif yerlərə dağılışmış, bu zaman 28-29 yaşlı Platon Misirə getmiş, orada riyaziyyat öyrənmis, 4 il sonra Afinaya qayıtmışdı. Siyasətdə fəal rol oynamaq, heç olmazsa, bir hökmdar tərbiyə etmək cəhdləri boşa çıxmışdır. "-387"- ci ildə Platon yunan sivilizasiyasının mühüm mərkəzlərindən biri olan Magna Graecia`ya, yəni Siciliya və İtaliyanın cənubuna səfər etmişdir. O, Sirakuz hökmdarı 1-ci Dionisios`un sarayında yaşamış, lakin, görünür ki, hökmdarı şübhələndirdiyi üçün geri göndərilmişdi. Platon yolda Sparta tərəfdarlarına əsir düşmüş və kölə kimi satılmış, amma onu tanıyan biri tərəfindən azadlığa çıxarılmışdır. "-366"- cı ildə ikinci dəfə Sirakuza, bu dəfə 2-ci Dionisios`un sarayına getmiş, siyasi oyunlar onu müxalif duruma salmış, oranı yenə tərk etməli olmuşdu. Nəhayət "-361"- ci ildə 3-cü dəfə həmin saraya getmiş, bu dəfə daha da ağır vəziyyətə düşmüş, yaxınlıqdakı dostu, Tarento hökmdarı, istedadlı riyaziyyatçı və müsiqi nəzəriyyəçisi Arxitas`ın köməyilə xilas olmuşdu (deyilənə görə, Arxitas gəmi göndərib Platonu qaçırmışdı).

"-388/-387"-də (təqribən 2400 il əvvəl!) Platon başına yığdığı həmfikirləri və tələbələri ilə Afina yaxınlığındakı *Akademus* bağında riyazi və fəlsəfi problemlərlə məşğul olmağa başlamışdı. Bu hadisə Platon tərəfindən Akademiyanın təsis edilməsi kimi şərh edilir; Platon təqribən 40 il onun başçısı oldu. Akademiya qapısında "Həndəsəçi olmayan girə

bilməz" şüarının yazıldığı deyilir.

Platondan sonra Platonun seçimi ilə Akademiyaya onun bacısı oğlu olan filosof Speusippus başçılıq etmişdi. Platonun ən istedadlı tələbəsi olan Aristotel`in ("-384" – "-322") bundan incidiyi və Akademiyanı biryolluq tərk etdiyi və ya Aristotelin Platona qarşi "böyük-kiçik münasibətini pozduğu" və Akademiyadan bu səbəblə ayrıldığı deyilir. Müəllimlə yetişmiş tələbə arasında ideya ayrılığının güclənməsi də ayrılmağa təkan verə bilərdi. Bu barədə Aristotelin sözü məşhurdur: "Platon mənim dostumdur, amma həqiqət daha qiymətlidir". Aristotelin Akademiyanı və beləliklə müəllimi Platonu tərk etməsi haqqında Platonun fikri də maraqlıdır: "Aristotel dayçalar onları bəsləyən analarına təpik atan kimi məndən üz döndərdi, məni itələyib getdi" (Laertli Diogen). Aristotelin belə qərar verməsində Afina və Yunanıstanın digər bir çox yerində güclənməkdə olan anti-Makedoniya hissləri də müəyyən rol oynaya bilərdi (Aristotel Makedoniya idarəsində olan Stagira`da doğulmuş, atası saray həkimi olmuşdu).

Platonun əsərləri dialoq şəklindədir ("Sokrates`in Apologiyası" adlı məşhur əsəri istisnadır), hər dialoq öz ideyası və dramatizmi, maraqlı və güclü şəxsiyyətləri, ibrətamiz rəvayətləri ilə yadda qalan dramdır, bədii-fəlsəfi əsərdir.

Platonun əsas fəlsəfi ideyaları

Platon fəlsəfənin, demək olar ki, bütün sahələrinə toxunmuş, sistemli nəzəriyyələr yaratmışdır. Adı Aristokles olan bu istedadlı şəxsin enlikürəkli (və ya genişalınlı?) olduğuna görə "geniş" mənası verən Platon ləqəbini aldığı deyilir. Bu böyük filosofa fəlsəfəni geniş əhatə etməsi baxımından da Platon, yəni Geniş adı vermək olardı. A.N. Whitehead`in geniş yayılmış bir sözü var: Avropa fəlsəfi ənənəsi Platona haşiyələr (qeydlər, şərhlər) silsiləsi kimi səciyyələndirilə bilər.

> Platon fəlsəfənin, demək olar ki, bütün sahələrinə toxunmuş, sistemli nəzəriyyələr yaratmışdır.

Platonun ideyalar nəzəriyyəsinə görə maddi dünya ikinci dərəcəlidir, gerçəkliyi əks etdirmir, var olan, mövcudiyyət ideyalardır. O, hər şeyi ideyaların müəyyən etdiyini irəli sürən idealizmin carçısıdır. Çoxlugu təmsil edən hər şeyin, hər adın (insan, çiçək) ideyası (tək bir ideyası!) var (insan ideyası, çiçək ideyası). Bu ideya birləşdiricidir. İnsan ölür, amma bəşəriyyət, insanlıq, insan ideyası yaşayır. Platonun varlıq fəlsəfəsi konkret insanı obyektiv varlıq deyil, varlığın surəti kimi qəbul edir; var olan insandır, insan növüdür. Konkret gözəl adam nisbidir, var olan gözəllikdir. Başqa sözlə desək, duyğularla qəbul edilən hər şey (məsələn, bir şəxsin gözəlliyi) dəyişir, hətta yox olur, ideya, bu halda gözəllik isə əbədidir. Riyaziyyatçının əsas ideyaları həndəsi fiqur və

ədədlərdir, yəni onun məşğul olduğu mücərrəd dairədir, mücərrəd düzbucaqlı üçbucaqdır, tək ədədlərdir, konkret, əllə çəkilən dairə, düzbucaqlı üçbucaq, 3 və ya 5 kimi konkret tək ədəd deyil.

Platona görə, əsas varlıq ruhdur və ruhun yüksək pilləsi olan ağıldır. Canlıların hər cür hərəkətlərinin – fiziki, düşüncə, hissi hərəkətlərinin qaynağı və prinsipi ruhdur. Səma cisimlərinin, kainatın özünün də ruhu və ağlı var (sonuncuya "aləm ruhu" deyir). Bədən insanın təbiətini əks etdirmir, ruhdur insanı müəyyən edən, bədən ölür, ruh isə ölümsüzdür. Platon özünün "bədən ruh üçün zindandır" fikrini sonralar xeyli yumşaltmış, bədəni müəyyən dərəcədə ruhun tabeçiliyinə vermişdi ("Timaios" dialoqu).

> Platona görə, əsas varlıq ruhdur və ruhun yüksək pilləsi olan ağıldır. Canlıların hər cür hərəkətlərinin – fiziki, düşüncə, hissi hərəkətlərinin qaynağı və prinsipi ruhdur.

Platon böyük, nəhəng siyasət filosofudur, "dövlət siyasəti necə olmalı", "hökmdar necə olmalı" kimi suallar Platonu hərtərəfli bir siyasət fəlsəfəsi və ideal dövlət nəzəriyyəsi yaratmağa apardı ("Dövlət", "Dövlət adamı", "Qanunlar"). Platona görə, dövləti filosoflar idarə etməli, hərbçilər qorumalı, sənətkarlar və əkinçilər isə maddi nemətlər yaratmaqla məşğul olmalıdırlar. Platonun siyasət fəlsəfəsində sosialist tipli idarəetmə və təhsil siyasəti mühüm yer tutur.

Platon təbiəti riyazi modellər əsasında öyrənməyin vacibliyini irəli sürmüşdü. Platona görə, bilik (bilgi) gizli mövcud olan (insanda, insanın ruhunda var olan, amma şüurunda olmayan) şeylərin xatırlanmasıdır.Biliyin məkanı başda, hisslərin məkanı ürək və qanda, arzunun, həvəsin (şəhvətin) qaynağı isə belin aşağı hissəsindədir.

"Simpozion" - "Ziyafət"

Platona qədər yunan filosofları öz fəlsəfələrində sevgini xüsusi mövzu kimi araşdırmamış, ona aid tək-tük fikirlər söyləməklə kifayətlənmişlər. Yunan fizik-filosoflarından Empedokles Kainatda iki qüvvənin - Sevgi (philotes) və İxtilafın (və ya düşmənçiliyin, nifrətin, kinin; yunanca – neisos, ingiliscə - strife) əsas rol oynadığını deyir və Kainatın yaranmasını öncə hissəcikləri bir-birinə qovuşduran Sevgiyə bağlayır. Əvvəl tək qüvvə - Sevgi hakim olub. Sonra İxtilaf meydana gəlib. Sevginin hökm etdiyi ilk dövrlərdə İxtilaf kainatın ən ucqar yerlərində, asayişin bərqərar olduğu əsas Sferadan kənarda qalmışdı. Əbədi var olan

köklər (su, torpaq, hava, od) daimi birləşmədə və ayrılmadadırlar; birləşməni - Sevgi qüvvəsi, ayrılmanı isə İxtilaf qüvvəsi həyata keçirir. Sevgi fərqli olanları birləşdirir (amma, xüsusi hallarda, bənzər olanları da birləşdirə bilir). Sevginin gücü çox artanda İxtilaf meydana girir və tərsinə... Empodekles`in daxil etdiyi bu iki qüvvənin qarşıdurması Zərdüştlükdə və digər din və fəlsəfi cərəyanlarda geniş hallanan və daha dərindən işlənmiş Xeyir və Şərin mübarizəsi mövzusuna bənzəyir.

Platonun müasiri Sinoplu (kinik) Diogen isə sevgini işi-gücü olmayan adamların işi hesab edirdi.

Platonun sevgi fəlsəfəsi, əsasən, onun ən məşhur dialoqlarından biri olan "Simpozion"da inkişaf etdirilmişdir. "Simpozion" sevgi haqqında yazılmış ən gözəl əsərlərdən biri və cox güman ki, ən məşhurudur.

Platonun sevgi fəlsəfəsi ,əsasən, onun ən məşhur dialoqlarından biri olan "Simpozion"da inkişaf etdirilmişdır. "Simpozion" sevgi haqqında yazılmış ən gözəl əsərlərdən biri və cox güman ki, ən məşhurudur. Sevgini tərənnüm etdiyi bu dialoqda Platon həm də Sokrates`in maraqlı obrazını yaratmışdır. Platonun "Simpozion" əsərini mən psixoloqlar, filosoflar və yunan tarixi və mədəniyyəti ilə məsgul olanlar üçün icbari oxu siyahısına daxil edərdim.

Qədim yunancada ziyafət, məclis, qonaqlıq mənası verən "Simpozion" sözünü ingiliscəyə Simposium, fransızcaya Le Banquet, ruscaya Pir, türkcəyə Şölen kimi tərcümə etmişlər. Həmin sözdən törəyən Simpozium termini indi elmi fəaliyyət və digər məsələlərə aid böyük toplantılar, konfranslar mənasında işlənilir.

Hər şeydən öncə sizə Platonun öz fikir və şərhlərini anlatmağa, əsas fikirlərini çatdirmaga çalişacam. Əsərdə Sevgi və Sevgi tanrısı – Eros, əsasən, eyni məna daşiyırlar.

Agathon (Aqafon/Aqaton) adlı gənc şair facіə/tragediya yazmaq üzrə ilk zəfərini, yarışmada 1-ci yer tutmasını evində dostları və tanışları ilə, ünlü insanlarla, o cümlədən, Sokrates, məshur komediya yazarı Aristofanes, həmçinin Phaidros/Fedros, Pavsanias, həkim Eriksimaxos ilə bayram edir. Ziyafətdə sevginin nə olduğu barədə fikir söyləmək, danışmaq fikri ortaya atılır. Məclis üzvləri razılaşır və hər biri bu söhbətdə iştirak edir. Platon öz sevgi fəlsəfəsini, digər əsərlərində olduğu kimi, əsasən Sokratesin dili ilə nəql edir. Digərləri də dəyərli

fikirlər söyləyirlər. Aristofanesin söylədiyi rəvayət də kifayət dərəcədə maraqlıdır. Sonda məclisə daxil olan Afinanın məshur dövlət xadimi və sərkərdə Alkibiades (Afina düşmənləri ilə də əməkdaşlıq etmişdi) Sokratesin şəxsiyyəti haqqında maraqlı söhbət edir, açıqlamalar verir.

Əsərin formal quruluşu belədir: bir tanışı Apollodor`dan Sokrates`in iştirakı ilə sevgidən söhbət getdiyi ziyafət barədə danışmasını xahiş edir. Apollodor bu əhvalatın çoxdan baş verdiyini və onu həmin ziyafətdə iştirak etmiş Aristodem`dən eşitdiyini bildirir, həmçinin"Sokrates`dən soruşdum, əhvalatın danışılan kimi olduğunu təsdiq etdi" deyir. Beləliklə, Apollodor Aristodemin söylədiklərini yadına salmağa başlayır (Apollodor Sokratesin sadiq tələbələrindən biri olmuşdur).

Ziyafətə dəvət olunmuş Sokrates Aristodemi də dəvət edir. Evə yaxınlaşanda Sokratesdən ayrı düşən Aristodem içəri girir və tezliklə Sokratesin yolda gecikdiyi, bir yerdə dayanıb fikrə getdiyi xəbəri gəlir (bu, Sokrates`də bir adət imiş). Bir qədər sonra Sokrates də içəri daxil olur. Eriksimaxos məclisdə söhbətə üstünlük verməyi və mövzu olaraq Fedros`un sevgi tanrısı Eros`un nə üçün şairlər tərəfindən tərənnüm edilmədiyi fikrini yada salır və söhbəti bu istiqamətə yönəltməyi təklif edir. Sevgi haqqında danışmaq təklifi qəbul olunur.

"Ziyafət" haqqında söhbətimizi aşağıdakı plan üzrə davam etdirəcəm: 1) Sevgi haqqında dörd məclis üzvünün fikirləri, 2) Aristofanesin söylədiyi rəvayət, 3) Sokratesin dili ilə canlandırılan sevgi fəlsəfəsi və 4) Sokratesin şəxsiyyəti barədə qısa söhbət.

Sevgi nədir? Sevginin dörd tərənnümü

Fedros (Phaedros): Sevgi (Eros - Sevgi tanrısı) ən qədim hissdir (tanrıdır), əvvəl Yer, sonra sevgi yarandı, Hesiod da belə yazıb. Gənc üçün sevməkdən, sevilməkdən ləyaqətli heç nə yoxdur. Gözəl yaşamağın ən yaxşi müəllimi sevgidir; sevgi ayıb olandan utanmaq, gözəl olana can atmağı öyrədir – bunlarsız nə dövlət, nə hər hansı insan böyük və xeyirli işlər görə bilməz. Sevənlər bir olanda onlar təhlükə qarşısında möhkəm, dəyanətli olurlar, bir-birini heç vaxt darda qoymurlar. Bir-biri uğrunda ölümə ancaq sevənlər gedə bilərlər. Sevgi uğrunda ölüm şərəfli ölümdür.

Sevgi (Eros - Sevgi tanrısı) ən qədim hissdir (tanrıdır), əvvəl Yer, sonra sevgi yarandı.

Pavsanias (Pausanias): İki cür sevgi (iki cür Afrodita ilə bağlı) var: bayağı və səmavi/ilahi. Bir iş öz-özlüyündə gözəl və ya çirkin olmur, iş gözəl həyata keçirilirsə gözəl, pis həyata keçirilirsə çirkin olur. Sevgi də belədir. Bayağı sevgidə nə desən var, bu sevgi bədən istəyidir, ruh deyil. Bu sevgi öz ehtirasını öldürməkdir, bu cür sevən öz ehtirasını öldürüb aralanacaq, öz vədlərini unudacaq. Yüksək mənəvi dəyərə görə sevən isə ömrü boyu vəfalı olacaq, çünki

Yüksək mənəvi dəyərə görə sevən ömrü boyu vəfalı olacaq, çünki sevdiyi insana sabit bir hisslə bağlıdır.

sevdiyi insana sabit bir hisslə bağlıdır. Bu sevgi sevəndən mənəvi kamillik tələb edir. Bu səbəbdən öz pərəstişkarlarını sınamaq, müəyyən vaxt gözləmək lazımdır, tez təslim olmaq biabırçılıq sayılır. Pul və ya siyasi təsir naminə təslim olmaq da rüsvayçılıq, üzüqaralıqdır (nə qədər ehtiyac olsa da). Bu cür sevgidən heç vaxt nəcib dostluq yaranmaz. Pavsanias müəyyən yaş həddinə çatmış oğlana sevgini qıza sevgidən üstün tutur, yəni kişilər arasındakı sevgini daha mənəvi sevgi sayır (Antik yunan dünyasında belə homoseksual sevgi təəccüblü deyildi, yayılmışdı; perslər isə bunu qınayırlarmış). Ümumiyyətlə, yunan əsərlərində kişi gözəlliyindən açıq söhbət açılır.

Eriksimaxos: Sevgi böyük gücdür, o, hər yerdədir. Sağlam başlanğıcda bir cür, xəstə başlanğıcda başqa cür sevgi (Eros) olur. Tibb elmi, əslində, bədənin dolma və boşalma eşqi, həvəsi haqqında elmdir. Bu həvəslər arasında gözəl və çirkin olanı ayırd etmək, əvəz etmək və tənzimləmək - həkimin sənəti, məharətidir. Soyuq və isti, yaş və quru, acı və şirin və s. bir-birinə zidd kökləri sevgi və barış içində saxlayan tibbdir. Tibb, gimnastika (idman), əkinçilik, musiqi və digər bəşəri və ilahi işlərdə hər iki növ sevgi mövcuddur. Musiqi sənəti nədir? Müxtəlif səslərin həmahəngliyi, barışıq, sevgi içində olması musiqi yaradır. Musiqi - kökə (tonların uyğunluğuna) və ritmə aid sevgi şövqünü bilməkdir. Ziddiyyətlərin birliyi və ya həmahəng olması gözəl sevgi, onların həddini aşan xəstə başlanğıcla bir-birinə bağlılığı isə dağıdıcı sevgi meydana çıxarır. İlin fəsilləri də bir-biri ilə bir ahəng içində birləşəndə il bolluq olur, sağlamlıq gətirir. Amma fəsillər azğın, cilovsuz sevginin hökmü altında qalanda çox şeyi məhv edir, çox şey xarab olur.

Sevgi böyük gücdür, o, hər yerdədir.

Dialoqda Pavsanias`dan sonra Aristofan danışmalı imiş, Aristofan özünü bir qədər rahatsız hiss etdiyi üçün növbəsini Eriksimaxos`a verir.

Mühazirə oxuyan, adətən, söhbəti kefi istədiyi şəkildə apara bilir və mən bu sərbəstlikdən intifadə edib Aristofanla Aqafonun yerlərini dəyişdirirəm.

Aqafon: Sevginin (Erosun) nə xüsusiyyətləri var? Sevgi öz təbiətinə görə qocalara nifrət edir, gənclərdən isə bir an da olsa ayrılmır. Sevgi zərifdir, incədir, yumşaq qəlblərdə məskən salır, kobud ruhu

görəndə uzaqlaşır. Sevgi olsa, zorakılıqlar olmazdı (tanrılar arasında). Sevgi (Eros, sevən) əzab çəkirsə, bu zorakılıq olmadan baş verir, özü əzab verirsə, yenə də bunu zorakılıq olmadan edir. Yəni, Sevgiyə qulluq edənlər bunu könüllü edirlər. Sevgi cəsurdur, güclülər (tanrılar!) sevgini deyil, sevgi onları idarə edir. Həyat sevgiyə borcludur. Sevgidən böyük ehtiras yoxdur, amma sevgi ağıllı, tədbirli olub öz arzu və ehtiraslarını cilovlaya bilir. Sevgi elə şairanədir ki, insanı şair edə bilir. Sevgi olmadan böyük iş görülməz, şöhrət əldə edilməz. Sevgi ən gözəl və ən ləyaqətli rəhbərdir ki, hamı onun arxasınca getməlidir.

Sevgi olsa, zorakılıqlar olmazdı.

İnsan öz yarısını, öz sevgisini axtarır. Bütövlük yanğısı

Aristofanes: İnsanlar Sevginin (Erosun) hansı nəhəng, qeyri-adi gücə malik olduğunu tam anlayırlarmı? Çətin... Gəlin baxaq görək insan təbiəti necə idi və necə dəyişib.

Əvvəl insanların indiki kimi iki deyil, üç cinsi vardı: kişi, qadın və həm kişi, həm də qadın əlamətləri olan üçüncü cins. Hər üç cinsdən olan insanların bədənləri kürəşəkilli idi, bel və döş tərəflər arasında fərq yoxdu (qabaq və arxa tərəflər yoxdu). İnsanın dörd əl və dörd ayağı vardı. Hər adamın başında əks tərəflərə baxan iki sifəti, iki cüt qulağı və iki ayıb (məhrəm) yeri vardı. Yeriyəndə bir qədər düzəlib, ayaqları üstündə hər iki istiqamətə gedə bilir, ya da tələsəndə səkkiz əl-ayağı ilə sürətlə qaça bilirdi. Kişi cinsi Günəşdən, qadın cinsi Yerdən, qarışıq cins isə Aydan törəmişdi. Kürə şəkilli olmaları da onların bu mənşələri ilə bağlı idi. Onlar çox güclü olmaqla, hətta tanrıların hakimiyyətinə göz dikmişdilər.

İnsanlar Sevginin (Erosun) hansı nəhəng, qeyri-adi gücə malik olduğunu tam anlayırlarmı? Çətin...

Zevs və digər tanrılar onları məhv etmək istəmədilər (qoy tanrılara ibadət edib qurban versinlər). Zevs insanların gücünü azaltmaq, azğınlığına son qoymaq planını həyata keçirdi. İnsanların hər birini ikiyə böldü, hər biri zəiflədi və sayları iki dəfə artdı. İnsanlar ayaq üstə, yəni iki ayaqları üstündə yeridilər. Zevs cəzanın davam edə biləcəyini də dedi: əgər azğınlıqları davam etsə,

onları da ikiyə böləcəm ki, bir ayaqları üstündə tullanmalı olsunlar. Zevsin əmri ilə Apollon insanların başını kəsik tərəfə çevirdi ki, onlar öz kəsilmiş yerlərinə baxıb təvazökar olsunlar. Apollon kəsikləri müalicə etdi, dərini dartıb kəsik yerlərin üstünü örtdü və indi qarın dediyimiz yerdə torbanı çəkib bağlayan kimi bir nöqtədə bağladı (göbək). Apollon döşə bir şəkil verdi və bəzi yerlərdə qırış saxladı ki, keçmişdən bir xatirə qalsın.

Hər kəsilmiş insan şiddətli arzu və ehtirasla öz yarısını axtarır, tapır, qucaqlaşır, təklikdə heç nə etmək istəmir, acından və fəaliyyətsizlikdən ölürdü (bir tay öləndə sağ qalan yeni bir tay tapırdı). Kütləvi qırılma davam edirdi. Zevs`in onlara yazığı gəldi, insanların ayıb yerlərini (əvvəl yumru tərəfdə idi) kəsilmiş tərəfə, yəni yeni sifət olan tərəfə çevirdi, onlara yol açdı. Yeni qadın və kişilərin bir-biri ilə cütləşmək və uşaq əmələ gətirmək, nəsil vermək imkanı yarandı. Artıq üçüncü, yeni qarışıq cins yoxdu. Kişilərin kişilərlə cinsi əlaqəsi də (dincəlmək üçün) istisna edilmirdi. O zamandan bəri insanların bir-birinə sevgisi əmələ gəldi, iki tay bir-birini axtarır, birləşib bir olmaq və insan təbiətini sağaltmağa cəhd edirlər. Qarışıq cinsə məxsus kürəvari məxluqdan kəsilib kişi olanlar çox arvadbaz olur, kəsilib qadın olanlar isə kişibaz olurlar. Kürəvari qadın cinsindən kəsilənlər qadınlara (itirdikləri taya), kişi cinsindən kəsilənlər isə kişilərə meyl göstərirlər (və bu sonuncular ən yaxşı oğlanlar, kişilər olmaqla təbiətləri etibarı ilə ən igid və mərdlərdir).Təəssüf ki, öz tayını tapmaq çox müşkül məsələdir.

Burada "Görüş" filmində qəhrəmanlardan birinin oxuduğu mahnı yada düşür (Lütfiyar İmanovun səsi ilə):

Deyirlər hər kəsin öz sevgisi var,
Qoşa yaranmışdır əzəldən onlar.
Ömrüm-günüm keçir, hardadır o yar?!
Onu bircə dəfə görə biləydim,
Ona ürəyimi verə biləydim.

İki tay bir-birini tapanda onları həyəcan, fövqəladə yaxınlıq və sevgi hissləri bürüyür, onlar bir-birindən ayrılmaq istəmirlər. Beləliklə, sevgi - bütövlük yanğısı, bütövlüyə can atmaq deməkdir.

İki tay bir-birini tapanda onları həyəcan, fövqəladə yaxınlıq və sevgi hissləri bürüyür, onlar bir-birindən ayrılmaq istəmirlər. Onların bu istəyini şəhvətlə, cinsi birləşmə ilə əlaqələndirmək birtərəfli, qeyri-dəqiq izah olardı. Onlar özləri bunu izah edə

bilmirlər. Kimsə (Hefest öz alətləri ilə) onlara desə ki, "bəlkə siz gecə-gündüz bir yerdə olmaq istəyirsiniz, sizi birləşdirə bilərəm, iki adamdan bir adam düzəldərəm ki, bir yerdə yaşayın, amma biriniz öləndə digəriniz də öləcəksiniz, o dünyaya birlikdə gedəcəksiniz; razısınızmı?". Əminik ki, onlar buna razı olacaqlar, "elə istədiyimiz bu idi" deyəcəklər. Səbəb: bizim başlanğıc təbiətimiz belədir, biz bir bütöv olmuşuq. Beləliklə, sevgi - bütövlük yanğısı, bütövlüyə can atmaq deməkdir.

Bizdə olmayanı əldə etmək ehtirası və ölümsüzlük

Sokrates: Sevgi həmişə kiməsə, nəyəsə sevgidir, ehtiyac duyduğun bir şeyi əldə etmək istəyidir. Hətta, tək bu günün deyil, gələcək ehtiyacın da ödənilməsi arzusudur; sağlam adam "sağlamlıq istəyirəm", zəngin adam "var-dövlət istəyirəm" deyəndə, olan şeyi istəmək deyil, gələcəkdə də sağlam olmaq, var-dövlət sahibi olmaq arzusunu ifadə edir, çünki gələcəkdə bunlar olmaya da bilər...

Sokrates Diotima adlı müdrik qadınla söhbətini xatırlayır, sevginin təbiəti haqqında onun dediklərini Sokrates "öz gücü daxilində", "öz sözləri ilə" ziyafət üzvlərinə danışır. Platon ardıcıl dialoqlar qurma üsulundan istifadə edir. Diotima Sokratesə danışıb, Sokrates Diotima`nın dediklərini ziyafətdə yada salır, həmin ziyafətdə iştirak etmiş olan Aristodem yadında qalan şəkildə Apollodor`a danışır və nəhayət, Apollodor çoxdan baş vermiş bu əhvalat haqqında Aristodemdən eşitdiklərini yada salaraq öz dostuna danışır.

Sevgi həmişə kiməsə, nəyəsə sevgidir, ehtiyac duyduğun bir şeyi əldə etmək istəyidir. Hətta, tək bu günün deyil, gələcək ehtiyacın da ödənilməsi arzusudur.

Sevilən üstün və xoşbəxtdir, sevən isə yoxsul, qeyri-xoşbəxtdir və o, üstün və xoşbəxt olana qovuşmaq, yoxsulluğu atıb zənginliyə qovuşmaq istəyir, gözəlliyə çatmaq arzusundadır. Sevgi tanrısı Erosun atası zəngindir, tanrıdır, anası isə yoxsul dilənçidir. Bu səbəbdən Sevgi (Eros) yoxsuldur, ehtiyac içindədir, gözəl və zərif deyil, kobuddur, digər tərəfdən isə o, gözəlliyə və mükəmməlliyə can atır, cəsur və güclüdür, öz ovunu ələ keçirmək üçün hər cür hiylələrə əl atır...Təbiətinə görə nə ölümlüdür, nə də ölümsüz. Ölür, dirilir, qazandıqlarını itirir, əslində nə zəngindir, nə yoxsul... O, müdrikliklə cahillik arasındadır, onların ortasındadır. Filosof da belədir – müdriklə cahil arasındadır. Cahil olan

özündən razıdır, müdrikliyə ehtiyac duymur və o, müdrikliyə can atan deyil. Digər tərəfdən, kim müdrikdirsə (Tanrılar!), o, təbii ki, müdrikliyə can atmır. Sevgi (Eros) filosof deyil, çünkü o, müdrikliyin deyil, gözəlliyin vurğunudur. Fəlsəfə ilə ancaq müdriklərlə cahillər arasında duranlar məşğul olurlar. Eros da onlardandır, çünki onun atası müdrik və zəngindir, anasında isə bunların heç biri yoxdur.

Sevginin mövzusu, obyekti (yəni sevgili) gözəldir, zərifdir və mükəmməldir, ona qibtə etmək olar. Ancaq yaxşı olanı sevirlər.

Sevgi - əbədi xoşbəxt olmaq istəyidir. Bütün insanlar cismani, həmçinin ruhən hamilədirlər. Onlar müəyyən yaşa çatanda təbiət hamiləlikdən azad olmağı tələb edir. Cismani olan, kişi və qadının cinsi əlaqəsi ilə baş verir. Bu, ilahi işdir, mayalanma və doğum ölümlü olan insandakı ölümsüzlüyün meydana çıxmasıdır. Gözəlliyə yaxınlaşmaqla hamilə olan sevinclə dolur, şənləşir, yeni birini dünyaya gətirir, çirkinliyə rast gələndə hamilə olan qüssələnir, üzünü döndərir, bətnindəki barı, məhsulu gecikdirir. Sevgi əbədi səadətə nail olmaqdır; səadətlə yanaşı ölümsüzlük də istəmirikmi?! Deməli, sevgi ölümsüzlüyə can atmaqdır.

Bəs bu Sevginin, şiddətli arzunun, ehtirasın, tamahın səbəbi nədir? İnsanlar haqqında hələ düşünmək olar ki, onları ağıl bu işə vadar edir. Bəs bütün heyvanların - yerdəki və göydəkilərin bala doğumunda qeyri-adi vəziyyətə düşmələrinə nə demək olar? Heyvanlardakı sevgi həyəcanına, istək, coşqu və çırpıntıya nə demək olar? Deməli, heyvanlarda da ölümlü təbiət mümkün qədər ölümsüz, əbədi olmaq istəyir. Buna isə ancaq doğmaqla, yenini meydana gətirməklə nail olmaq mümkündür. Elə insan özü də sabit deyil, heç vaxt o, həmin adam deyil, o, hər an dəyişir, uşaqlıqdan dəyişir, sonra həmişə nələrisə itirməyə, nələrisə qazanmağa başlayır, saç, sümük, qan, ümumiyyətlə, bədən,..., hətta ruh da dəyişir, vərdiş, rəy, arzu, sevinc, kədər, bilik,..., nəsə əmələ gəlir, nəsə itir. Yəni, insan həyatda ikən dəyişir, eyni qalmır (ilahi, əbədi olandan fərqli olaraq) və o, gedərkən özünə bənzərini qoyub gedir və bununla ölümsüzlüyə qovuşur. Məhz bu səbəbdən hər canlı məxluq öz təbiətinə görə öz övladları, nəsli haqqında düşünür.

Ölümsüzlüyə can atmanı göstərən daha bir misal: İnsanlar öz adlarını yüksək etmək, əbədi, ölümsüz şöhrətə malik olmaq və bu yolla ölümsüz olmaq istəyirlər. Bunun naminə hər əzaba qatlaşmaqdan, ölüm təhlükəsi ilə üzləşməkdən belə qorxmurlar, öz ailələrini də unuda bilirlər. Bunu cismani deyil, ruhi hamiləlik adlandırmaq olar. İçində, qəlbində bir ideyanı daşıyır, onu bəsləyir və yetkin insan olanda bu ideya məhsul verir, doğum baş tutur. Yaradıcı, ixtiraçı ruh özünə bənzərini, tayını tapanda sevinir, ideya, fikir doğulur. Axilles öləcəyini bilə-bilə dostu Patroklun intiqamını almağa getdi, Homer, Hesiod, qanunların atası Solon ölməzlərdir.

Sevginin doğru yolu nədir? Əvvəlcə cismani bir sevgi baş tutur, xoş duyğular əmələ gəlir... Sevən sonra başa düşür ki, bir bədən gözəlliyi digər bədən gözəlliyinə bənzəyir və düşünmək olar ki, ümumiyyətlə, bədən gözəllikləri eynidir. Yəni bütün gözəl bədənləri sevmək olar. Bu halda insanın konkret bədənə olan istəyi soyuyacaq (bunda mən nə görmüşəm?!), sevgi üçün bu konkret bədəni əhəmiyyətsiz, dəyərsiz sayacaq. Bundan sonra o, ruh, qəlb gözəlliyini bədən gözəlliyindən üstün tutacaq. Sifətcə, bədəncə çox da gözəl olmayan, amma gözəl qəlbi olana rast gəlib onu sevə bilər. Xarici gözəllik ikinci plana keçir, yaş fərqi də silinir.

74 yaşlı Goethe ilə 19 yaşlı Ulrike arasındakı sevgini və bu sonu vüsalsız olan sevginin doğurduğu məşhur Marienbad elegiyasını yada salaq...

Gözəl əməl, gözəl iş sevgidən doğur və sevgi doğurur. Gündəlik qayğıları kənara qoyub elmlərə baş vuranda, insan sirli, möcüzəli, füsunkar gözəlliklə, elmin gözəlliyi ilə qarşılaşacaq. Bu zaman insan kiminsə, bir adamın gözəlliyinin qulu olmağı əhəmiyyətsiz sayacaq, gözəlliyin açıq dənizinə üz tutacaq, arası kəsilmədən müdrikliyə qovuşma içində olacaq, bol-bol şahanə nitqlər və fikirlər meydana çixaracaq (doğacaq!), güc toplayacaq, kamilləşəcək... Bu yolun sonunda o, heyrətamiz bir gözəlliklə qarşılaşacaq - doğulmamış, ölməyən, dəyişməyən...

Gözəl əməl, gözəl iş sevgidən doğur və sevgi doğurur.

Platon əvvəlcə konkret sevgidən gözəllik və müdriklik sevgisinə, yəni ideya sevgisinə keçir. Sonrakı kamilləşmə və heyrətamiz gözəllik deyəndə, Platonun nəyi nəzərdə tutduğu tam aydın deyil. Burada sonrakı dövrlərə xas olan sufi yolu yada düşür... Sonrakı cümlə də sanki bunu təsdiq edir.

Sevgiyə gedən yol budur (özün gedirsən və ya birinin köməyilə) - ayrı-ayrı gözəlliklərlə təmas və hər zaman, sanki pillələrlə, yuxarı qalxmaq. Bir cismani gözəllikdən ikincisinə, ikincisindən hamısına, cismani gözəlliklərdən gözəl işlərə, gözəl işlərdən gözəl elmlərə, nəzəriyyələrə və nəhayət, ən yüksək gözəlliyə qovuşmaqla gözəlliyin nə olduğunu anlayacaqsan və heyranlıq, heyrət səni bürüyəcək. Bu ali gözəlliyi saf, qarışıqsız, təhrif olunmamış, insan nəfsinin, insan baxışının toxunmadığı ilahi gözəlliyi bötöv görmək olsaydı, o insan o gözəlliyə dalmaqla əsl kamilliyi doğura bilərdi, ona tanrıların sevgisi nəsib olardı, o, ölümsüz olardı (hansısa bir insan ölümsüz ola bilərsə)...

"Ziyafət" və Sokratesin şəxsiyyəti

"Ziyafət" əsərinin bir əhəmiyyəti də Sokratesin həyatına aid çox maraqlı məlumatı özündə ehtiva etməsidir. Ziyafətin son hissəsində Alkibiades Sokrates və onun xarakteri haqqında çox maraqlı söhbət açır. Sokratesin əfsanəvi şəxsiyyətinin müəyyən çalarlarını görmək, həmçinin Platonun sevgi fəlsəfəsinin əsas ideyalarını Sokrates`in dili ilə söyləməsi baxımından əsərin bu hissəsi haqqında da qısa məlumat verməkməqsədəuyğun görünür.

Sokratesdən soruşublar: evlənim, ya evlənməyim? Cavab verib: Deyə bilmərəm. Amma hansını seçirsən seç, hər iki halda peşiman olacaqsan.

Alkibiades: Sokrates danışanda heyranlıqdan insanın gözləri dolur. Mənim utandığım tək insan odur, başımın bəlası olan bu adamın yanında sadə, ondan uzaqlaşanda alqış hərisi oluram. Gözəl gəncliyimlə onu yoldan çıxarmaq üçün çox çalısdım, alınmadı, axırda bədən gözəlliyimlə onu istədiyimi açıq dedim, ona sarıldım, faydası olmadı. Savaş zamanı heç kimin onun qədər aclığa dözdüyünü görmədim. İçkini çox sevməsə də, məcbur olanda hamıdan çox içə bilir və heç kim onu sərxoş görməyib. Hamı qorxunc qışda soyuqdan tir-tir əsəndə, o, buz üzərində rahatca ayaqyalın gəzirdi. Savaşda yaralandım, məni də, silahlarımı da daşıdı. Ona qəhrəmanlıq nişanı verilməsini təklif etdim, amma onun başçılardan istəyi sayəsində həmin nişan mənə verildi. Savaş meydanında da təmkinli idi. Axilleus`a, Perikles`ə, hər kəsə bənzər, bərabər adam tapa bilərsiniz, Sokratesi heç bir insana bənzətmək mümkün deyil.

Söhbətimizin bu hissəsini Sokratesla bağlı daha bir rəvayətlə bitirirəm. Sokratesdən soruşublar: evlənim, ya evlənməyim? Cavab verib: Deyə bilmərəm. Amma hansını seçirsən seç, hər iki halda peşiman olacaqsan.

Ailə və dövlət

Platonun sevgi fəlsəfəsinə bir əlavə olaraq, onun ailə və dövlət haqqında fikirlərinə müraciət etmək istəyirəm. Platonun əsas marağı siyasət fəlsəfəsi idi. Tək siyasi deyil, bir çox fəlsəfi (o cümlədən əxlaqa aid) problemlərin yer tutduğu "Dövlət" əsərində, eləcə də sonra gələn "Dövlət adamı" və fikirlərini yenidən təftiş edib nizama saldığı "Qanunlar"da öz siyasət fəlsəfəsini sistemli şəkildə inkişaf etdirmişdir.Yunanca orijinalda "Politeia" adlanan əsəri gah "Dövlət", gah da "Respublika" kimi də tərcümə edirlər. "Dövlət" və "Qanunlar" Platonun həcmcə iki ən böyük əsəridir, onların hər biri onun digər hər hansı əsərindən azı 3-4 dəfə böyükdür.

Platona görə demokratiya çoxlugun ağılsızlığıdır, ata uşaqlarından, müəllim şagirdlərdən, kişilər qadınlardan qorxurlar (Platon`un sevimli müəllimi Sokrates haqqında Afina demokratiyası, səsverməyə əsaslanan məhkəmə ölüm qərarı çıxarmışdı və qərar yerinə yetirilmişdi). Tək demokratiya deyil, tiraniya, eləcə də zənginlərin və ya hərbçilərin hakimiyyətinə əsaslanan dövlət tipləri insanların təbii bərabərsizliklərinə əsaslanmadığı üçün təbii deyillər.

İdeal dövlət incəsənət və ədəbiyyatı təftiş etməli, pedaqoji cəhətdən ziyanlı olanları qadağan etməli, öz incəsənətini yaratmalıdır. Platonun siyasət fəlsəfəsini əslində bir təhsil proqramı kimi də şərh etmək mümkündür (insanları necə oxutmalı, tərbiyə etməli, yetişdirməli – bu cür məsələlər haqqında söhbət açır).

Ailənin təşkili də daxil olmaqla hər şey dövlətin əlində olmalıdır. Kişi-qadın əlaqələri də tənzim olunmalıdır - yaxşılar yaxşılarla, zəiflər zəiflərlə; seçmə heyvanları cütləşdiririk və yaxşı nəticələr əldə ediriksə, bunu niyə insanlara tətbiq etməyək?! İcazəsiz cütləşmədən doğulanlar və anadan qüsurlu doğulanlar öldürülməlidirlər. Qadınlar 20-40, kişilər 25-55 yaş arasında ikən evlilik qanuni sayılır və onların uşaqları ola bilər. Minimum yaş həddindən əvvəl və maksimum yaş həddindən sonra cütləsmə azaddır, lakin uşaq olmamalıdır. Qadınlar idarəetmədə kişilərlə eyni hüquqa malikdir, qadınların güc və qabiliyyətindən istifadə olunmalıdır. İdarəedənlər ailə qurmamalıdırlar (?!). Qadınlar bir kişiyə məxsus ola bilməzlər (yunanlarda, bir sıra hallarda, ər ölümündən əvvəl dul qalacaq arvadı üçün yeni ər seçmək hüququna malik idi). Ata uşağını, uşaq atasını tanımamalıdır. Özəl mülkiyyət kimi özəl ailə də insanlar arasında qısqanclıq hissi və hirs yaradır, cəmiyyəti parçalayır. Uşaqlar ümumidir. Dövlət vətəndaşların tərbiyəsi ilə məşğul olmalıdır, uşaqlar xüsusi təhsil-tərbiyə sistemi ilə yetişdirilir.

G. Sarton Platonun bu fikirləri barədə açıq rəy söyləmişdir: "onun qadınlar və uşaqlar kommunizmini"..."cinsi pozğunluqdan başqa heç cür izah edə bilmirəm".

Platon sonrakı "Qanunlar" əsərində bu "mükəmməl dövlət nümunəsini", ideal dövlət utopiyasının mütləqliyini xeyli yumşaltmışdı. O, məsələn, mülkiyyət və qadın ortaqlığını aradan qaldırmış, mülkiyyətin istifadə üçün xalqa paylanmasını, filosof olmayan dövlət başçısının filosof müşavirə ehtiyacı olduğunu irəli sürmüş, sənət adamlarına qarşı senzuranı tövsiyələrlə əvəzləməyi mümkün saymışdı. İnsanların ilk cəmiyyəti əmələ gətirmələrində tək ehtiyac deyil, insanların bir-birinə olan sevgisi də rol oynamışdı (xüsusilə sayları az olanda).

Tək demokratiya deyil, tiraniya, eləcə də zənginlərin və ya hərbçilərin hakimiyyətinə əsaslanan dövlət tipləri insanların təbii bərabərsizliklərinə əsaslanmadığı üçün təbii deyillər.

Platondan sonra

Antik dövrdə heç kim Platon qədər sevgi fəlsəfəsi ilə maraqlanmamış, "Ziyafət" kimi sanballı əsər ortaya çıxarmamışdır.

Platonun tələbəsi və bütün dövrlərin ən böyük filosoflarından biri olan **Aristotel** əxlaq və siyasət haqqında düşünmüş, çox dəyərli, sonralar klassik sayılacaq əsərlər yazmışdır. Onun əxlaq fəlsəfəsinin baş əsəri "Nikomaxos əxlaqı"dır. Aristotel öz dövlət və insan problemini "Politika" və həmçinin "Nikomax etikası" əsərində şərh etmişdir. Əslində "Nikomax etikası" və "Politika" bir əsərin birinci və uyğun olaraq ikinci hissəsi kimi düşünülmüşdü. Aşağıdakı fikirlər əsasən "Politika" dandır.

Antik dövrdə heç kim Platon qədər sevgi fəlsəfəsi ilə maraqlanmamış, "Ziyafət" kimi sanballı əsər ortaya çıxarmamışdır.

"Platonik sevgi" sözünü bu günkü mənada ilk dəfə 1476-cı ildə İtaliyada Marsilio Fiçino (1433-1499) işlətmiş, sonra "De amore" əsərində inkişaf etdirmişdir.

Aristotel Platona etiraz edir: hamıya məxsus olana (mülkiyyət olsun, ya qadın və uşaqlar) kim qayğı göstərəcək?! Qohumluğun bilinmədiyi cəmiyyətdə cinayətlər, o cümlədən adam öldürmə, oğurluq qat-qat çox olardı. Platonun ortaqlıq cəmiyyətində güclü sevgi duyğuları ola bilməz, baxın - "ata", "oğul" kimi müraciətlər nə qədər hərarətlidir. Aristotel "qadınlar ümumi olsa təsərrüfatı kim idarə edər" kimi bir qədər qəribə əsaslandırmalara da baş vurur. Övlad valideyni ilə, arvad əri ilə bərabər deyil, ikincilər birinciləri daha çox sevməlidirlər. Qadınları cəmiyyətin ikinci dərəcəli üzvü sayan Aristotel Spartanı pisləyərkən, onun qadınlara çox hüquq verdiyini də yada salır. Platon kimi Aristotel də təhsildə və dövlətdə nə zaman, harada və necə işlər görülməli olduğunu təfsilatı ilə təsvir etməyə çalışmışdır (oxu materialları, rəsm və musiqi növləri, kimin nə vaxt kiminlə evlənəcəyi - kişilər 37, qadınlar 18 yaşda, uşaqların nə vaxt doğulması və onların hansılarının öldürülməyib sağ qalması,...).

Aristotelə görə, sevgi hissi ehtirasdan, şiddətli arzudan deyil, əsasən, dostluqdan qıdalanır. Elə sevginin məqsədi də dostluqdur. Kişinin bu, qadının digər işi var, onlar birlikdə olmaqla bir-birinə dayaq olur, birgə işə öz töhfələrini verirlər.

Həm də psixoloji bir əsər olan "Ritorika"da Aristotel yaş psixologiyasına baş vurur, gənc, orta yaşlı və yaşlı insanların xarakteristik cizgilərini verir. Gənclik ehtiras, güclü hissiyat deməkdir. Gənclər sərt və ya tərs xasiyyətli, amma saf ürəklidirlər, ədaləti sevirlər. Gənclər idealist və utancaqdırlar. Lazımlı, faydalı şeylərdən çox göstərici, hörmət doğura bilən hərəkətə, işə can atırlar. Hələ çox aldadılmadıqlarına görə başqalarına asanca inanır, güvənirlər. Bilmədikləri üçün bir sıra pis şeylərə pis kimi baxmırlar. Ağılları ilə deyil, duyğuları ilə hərəkət edirlər. Çox yaşamış, çox aldadılmış, çox səhvlər buraxmış yaşlı insanlar isə çox şeyə inanmır, ehtiyatlı davranırlar. Hər şeyin pis tərəfini görürlər. Aristotel kübarlar (soylu doğum; məğrur), zənginlər (saymazyana, özünügöstərmə, başqalarına qarşı həssas olmayan,...) və güclülərin də surətlərini cızır.

Plutarxos və ya Plutarx (təqribən "-46" – təqribən "-120/-127") məşhur yunan və romalıların müqayisəli həyatları haqqında əsəri ilə İntibah dövründən başlayaraq ən çox oxunan qədim müəlliflərdən biri (birincisi?!) sayılır. O, sevgi və ər-arvad münasibətləri haqqında da yazmışdır. Burada Plutarxın"Ər-arvadlara nəsihət" əsərindən bir kiçik rəvayət ilə kifayətlənirəm. Filip`in güclə öz yatağına aparmaq istədiyi bir qadın ona yalvarmışdı: "Məni burax! Qaranlıqda bütün qadınlar eynidirlər".

"Platonik sevgi" sözünü bu günkü mənada ilk dəfə 1476-cı ildə İtaliyada Marsilio Fiçino (1433-1499) işlətmiş, sonra "De amore" əsərində inkişaf etdirmişdir. Əslində isə Platon bu ("Platonik sevgi") barədə çox söz deməmiş, sadəcə ruhu yox, bədəni sevməyin yaxşı olmadığını söyləmişdir.

ИСАХАН
ИСАХАНЛЫ

«И волны Каспия, и балаханский май…»

На протяжении всей своей истории Азербайджан благодаря своей географии, своим традициям, неповторимой природной красоте и другим своеобразным особенностям всегда находился в центре внимания путешественников и творческих людей. В их числе и великий русский поэт Сергей Есенин. Самая, можно сказать, плодотворная часть его творчества приходится именно на период проживания в Баку. В этом году исполняется 95 лет со времени первого пребывания Есенина в Баку и 120 лет со дня рождения самого поэта.

Русские поэты и писатели в различные периоды посещали Кавказ, в том числе и Азербайджан, знакомились с его природой, литературой, культурой, традициями азербайджанского народа, описывая свои впечатления в написанных в различных жанрах произведениях.

Норвежский писатель, лауреат Нобелевской премии 1920 года Кнут Гамсун в посвященном путешествиям на Кавказ произведении «В сказочном краю», имея в виду А.С.Пушкина и М.Ю.Лермонтова, пишет, что русский царь отправлял поэтов на Кавказ в ссылку, но Кавказ становился для них источником вдохновения.

Высоко оценивает роль Кавказа в творчестве русских поэтов и В.Г.Белинский, образно называя его «колыбелью поэзии». Одно из лучших доказательств правдивости этих слов великого литературного критика - творчество Сергея Есенина.

Обаяние гостеприимного Баку

Вне всякого сомнения важную роль в развитии азербайджанско-русских культурных связей, а также в усилении интереса русских поэтов и писателей к Азербайджану сыграли дружеские отношения между представителями передовой интеллигенции наших народов - Бакихановым и Грибоедовым, Бакихановым и Пушкиным, Бестужевым-Марлинским и Ахундовым, Зардаби и Толстым.

В начале XX века, до революции, Баку посетили В.Брюсов, А.Куприн, а после революции целый ряд знаменитых русских поэтов и писателей - М.Горький, В.Иванов, В.Хлебников, С.Городецкий, В.Каменский, Н.Тихонов, А.Фадеев, Д.Бедный, С.Есенин, В.Маяковский, В.Киршон, И.Уткин, Н.Асеев, П.Антокольский, К.Симонов, М.Алигер, В.Луговской, А.Адалис, Ю.Долматовский и др.

В период советской власти почти ни один

посетивший Баку русский поэт не уезжал отсюда, не воспев красоту и своеобразие этого города. Это, с одной стороны, было данью политике «дружбы народов», с другой - обуславливалось красотой Баку, богатейшей культурой Азербайджана, традициями и гостеприимством нашего народа.

Переводы связанных с Азербайджаном стихотворений перечисленных выше и ряда других русских поэтов на азербайджанский язык представлены в книге «Русские поэты об Азербайджане» (68 стихотворений 35 авторов). Хотя большинство упомянутых русских поэтов и писателей посетили Баку с кратковременными визитами, некоторые из них, например, В.Иванов, С.Городецкий, В.Хлебников, С.Есенин, некоторое время жили и творили здесь.

В.Иванов жил в Баку почти на протяжении пяти лет, преподавал в Бакинском университете. Именно здесь он получил ученую степень доктора филологических наук и ученое звание профессора.

Проживавший в Баку некоторое время С.Городецкий в период существования Азербайджанской Демократической Республики (май 1918 - апрель 1920) был членом нескольких литературных обществ, написал ряд стихов, посвященных жизни рабочих-нефтяников.

Несколько раз побывал в Баку серьезно интересовавшийся восточной тематикой В.Хлебников. Под впечатлением от поэмы великого Низами «Лейли и Меджнун» он даже написал поэму «Лейла и Мадлум». В конце своей жизни В.Хлебников вновь приехал в Баку и некоторое время жил здесь. Есенин провел в Баку больше четырех месяцев своей жизни. Первый приезд Есенина в Баку состоялся в августе 1920 года. Приехал он вместе со своими друзьями Анатолием Мариенгофом и Григорием Колобовым. Именно здесь, в Баку, Сергей Александрович закончил поэму «Сорокоуст», которая является важным, этапным произведением в его творчестве.

Второй его визит был в начале сентября 1924 года -пробыв в Баку всего несколько дней, Есенин уехал в Тифлис. И 20 сентября 1924 года в третий раз Есенин приезжает в Баку. Пробыл он здесь до 6 октября. Последнее и самое продолжительное пребывание поэта на гостеприимной азербайджанской земле пришлось на конец июля - начало сентября 1925 года.

Мы можем с уверенностью назвать время пребывания Есенина в Баку «бакинским периодом» его творчества, учитывая огромную творческую результативность. По сути, без него творчество Есенина выглядело бы намного беднее. Достаточно отметить, что в это время в бакинсвой печати было опубликовано 39 его произведений, около 30 из которых созданы именно в Баку, в том числе ряд стихотворений из цикла «Персидские мотивы».

Конечно, жизнь в Баку не была совсем ровной, были и сложные дни, болезни, разочарования, ссоры с

Дачный дом в Мардакяне. Летом 1925 года, в период пребывания в Баку, Есенин с невесткой Софьей Толстой жили здесь.

Комната-музей Есенина в Мардакяне. Функционировал с 1975 по 1990 год

друзьями и т.д. Но, что бы там ни было, Есенин любил Баку, бакинцев. Он всегда, всей душой рвался в Баку. Приехав последний раз в Баку, говорил Кларе Эриховне, супруге П.И.Чагина: «Не могу долго жить без Баку и бакинцев, опять приехал к Вам». Почему же Есенин так любил Баку? Причин, конечно много, но самое главное то, что здесь, в Баку, «среди покоя голубой и ласковой страны», Есенин обрел самое главное для творчества -душевный покой:

Улеглась моя былая рана –
Пьяный бред не гложет сердце мне.
Синими цветами Тегерана
Я лечу их нынче в чайхане.

А ближе к концу «Персидских мотивов», в стихотворении «Глупое сердце, не бейся», поэт сердечно признается, что свой «удел желанный» он нашел именно в Баку:

Многие видел я страны,
Счастья искал повсюду,
Только удел желанный
Больше искать не буду.

«Поездка» в Персию

Известно, что в тот период Есенина не оставляло в покое желание побывать в Персии, посетить древний край гениальных поэтов Востока - Хафиза, Хайяма, Саади, Фирдоуси. Но С.М.Киров, который очень любил Есенина и его поэзию, считал, что визит в Персию может быть опасным для жизни поэта. Поэтому он дал распоряжение тогдашнему редактору «Бакинского рабочего» и другу Есенина П.И.Чагину создать для поэта «иллюзию Персии» здесь, в Баку, благо дачный дом Муртузы Мухтарова, где жил тогда Чагин, своим архитектурным стилем и своеобразной красотой полностью соответствовал этой идее.

«…Поехали на дачу в Мардакянах, под Баку, где Есенин в присутствии Сергея Мироновича Кирова неповторимо задушевно читал новые стихи из цикла «Персидские мотивы», - пишет П.И.Чагин в своих воспоминаниях. - Киров, человек большого эстетического вкуса, в дореволюционном прошлом блестящий литератор и незаурядный литературный критик, обратился ко мне после есенинского чтения с укоризной: «Почему ты до сих пор не создал Есенину иллюзию Персии в Баку? Смотри, как написал, как будто был в Персии. В Персию мы не пустили его, учитывая опасности, какие его могут подстеречь, и боясь за его жизнь. Но ведь тебе же поручили создать ему иллюзию Персии в Баку. Так создай! Чего не хватит - довообразит. Он же поэт, да какой!»... Летом 1925 года я перевез Есенина к себе на дачу. Это, как он сам признавал, была доподлинная иллюзия Персии - огромный сад, фонтаны и всяческие восточные затеи. Ни дать ни взять Персия. Жил он здесь с женой Софьей Андреевной Толстой-Есениной и много работал. «Вот и попал благодаря тебе,- говорил он, приводя строку из Пушкина, - «в обитель дальнюю трудов и чистых нег».

О причинах создания «иллюзии Персии» в Баку рассказывает и Василий Субботин со слов самого П.И.Чагина:

«Через несколько месяцев Есенин неожиданно приезжает. Остановился у нас в гостинице. Был у нас в Баку тогда такой отель «Европа». Я ему показал промысла, город показал. Все ему сначала понравилось. А потом, смотрю, заскучал Есенин... Тогда я, недолго думая, выношу на секретариат

вопрос ни более ни менее, как о поездке поэта Сергея Есенина в Персию... Тогда, надо сказать, все это проще было. Никаких там виз! Послом в Тегеране в это время был у нас Шумяцкий. А мы с ним держали непосредственную связь. Надо было только предупредить его... Но Сергей Миронович Киров, услышав, что я выношу на обсуждение такое, сказал: «Как! Петр Иванович! Разве можно Есенина в Тегеран пускать? Ты подумал об этом? Он там в красотку влюбится, и его прирежут, как прирезали нашего Грибоедова... Разве мы не можем создать Есенину иллюзию Персии здесь, у нас, в Баку? Он же поэт! Он все довообразит!».

Я пригласил тогда Есенина к себе, была у нас дача одного нефтепромышленника, Мухтарова... Глинобитные стены, фонтаны во дворе. Бассейн там был, ковры... Я иногда читал ему персидских лириков, Хафиза, Саади... Ну и Омара Хайяма читал ему, конечно».

Существует и другая версия в связи с проживанием здесь Есенина. Об этом пишет писатель Гылман Илькин:

«Мой отец скончался в 20-м году. Он был главным мастером, который руководил стройкой на даче Муртуза Мухтарова. После его кончины я тоже работал там во время летних каникул… В то время Есенин жил на даче Мухтарова. Я видел его часто. Когда влюбленный в классическую восточную поэзию Есенин высказал желание поехать в Персию, Сергей Киров - тогдашний первый председатель Азербайджана - обманул его, посадил на паром, который, обойдя берега Зиря, Говсана, Зыха, привез его в «Персию», а на самом деле в Мардакян. Поначалу он в это поверил. А когда понял, что это не так, не очень-то и обиделся. Потому что и здесь ему было по душе».

Похожую историю рассказывает и Василий Субботин: «Эту поездку в Персию ему, Есенину, решили устроить там, в Баку, его друзья. Они однажды разбудили его в полночь - Есенину давно хотелось побывать в Персии - и, сказав ему, что разрешение уже получено, втолкнули его в автомобиль. Непроспавшегося и сонного еще, Есенина долго везли в машине. «Уже переезжаем границу», -сказали ему тихо. И снова везли в кромешной тьме, кружили, пока, наконец, не привезли в квартиру. Комната была убрана коврами. Ковры на стенах, ковры на полу и на коврах сидели разряженные персы. Было тут вино, и стихи, и скрывающиеся под чадрою женщины. Проснулся он у себя дома, в номере гостиницы. «Что ты наделал! - сказали ему. - Вчера ты лез обниматься, обнимал шахскую дочь. Мог бы выйти крупный международный скандал. Мы тебя еле увезли!». Есенин думал, что он был в Персии. И в отчаянии он хватался за голову».

«И все это настоящий прекрасный Восток…»

Во время своего предпоследнего приезда (30 марта - 25 мая 1925 года) и в период пребывания в Баку с невестой Софьей Андреевной Толстой (28 июля - 3 сентября) Есенин, в основном, жил у своего друга П.И.Чагина, как уже говорилось, на бывшей даче нефтепромышленника Муртуза Мухтарова в

Дом-музей Есенина в Мардакяне. Функционирует с 1998 года

Сергей Есенин. Баку, сентябрь, 1924

Мардакяне. Об условиях, существующих и созданных там для Есенина, можно было лишь мечтать.

Вот что писала Софья Толстая своей матери в письме от 13 августа 1925 года:

«А внешне мы живем вот как: в первый же день по приезде в Баку Чагин посадил нас в автомобиль и отвез в Мардакяны. Это 50 верст. Ехали ночью. У меня все как во сне осталось. Сперва Баку - узкие улицы, плоские крыши, специфическая южная, ночная толпа. Потом окраины, заводы, фабрики, рабочие поселки и промысла. Огромные нефтяные озера и вышки. Лес вышек. Всюду огни, стук черпалок и легкие стройные силуэты вышек. Это сказочно красиво. Я думала, что глаза всех русских художников плохо выбирают темы. И сколько их, вышек! Ужас! А потом огромная, каменистая, голая выжженная степь. Даль неоглядная, тишина, торжественность библейская, и медленно тянутся в город персидские тележки с фруктами... И все они расписаны разными красками и удивительными рисунками. А еще совсем библейские ослики, с двумя вьюками по бокам и тюрком-хозяином на спине, а сзади иногда еще закутанная в чадру до самых бровей - женщина. И все это движется медленно, молчаливо, спокойно и по-древнему величаво и торжественно, и такая же кругом степь. И мы со своим авто, в своих шляпах ужасно кажемся суетливыми и лишними.

А Мардакяны, мои дорогие, удивительные Мардакяны - это оазис среди степи. Какие-то персидские вельможи когда-то искусственно его устроили. Теперь это маленькое местечко, вокзал узкоколейки, лавочки, бульвар, все грошевые и крошечные, старинная, прекрасная мечеть и всюду изумительная персидская архитектура. Песок, постройки из серого и желтого камня. Все в палевых, акварельных тонах - тоне Коктебеля. Узкие, как лабиринты, кривые улицы, решетки в домах, арки. Мы часами бродим, так, куда глаза глядят. Солнце ослепительное, высокие, высокие стены садов, а оттуда - тополя и кипарисы. Женщины в огромных чадрах - закрывают все тело с головой, только глаза остаются… И все это настоящий прекрасный Восток - я такого еще не видала. А самое удивительное - сады и особенно наш - самый лучший. И дом прекрасный, огромный, широкие, широкие террасы всюду кругом идут, розы ползут, деревья лезут.

У Чагиных две большущих комнаты - одна наша. Жена его немка, такая милая, молодая и веселая и девочка у них 6 лет. Но какой у нас сад! Там растет все, все. И мои любимые кипарисы, и лавры, и много всяких особенных штук. И какие цветы! Дорогая моя, я 25 лет на свете прожила и нигде не видала столько цветов. Не клумбы, а маленькие поля - астры, гвоздики, георгины, гортензии и так далее и так далее. Они меня подлинным образом волнуют так, что у меня сердце начинает стучать от них. А еще в саду бассейны, но какие!... Один квадратный, другой круглый… И огромные, я не могу оплыть, устаю. Почти каждый день их свежей водой наполняют... А еще в крокет играем. Книжки читаем, в карты играем. Сергей много и хорошо пишет. Иногда ездим на пляж-это три версты по узкоколейке. Пляж дивный, песок и море мелкое, мелкое. Но очень жарко от путешествия. Изредка в кино ходим - серые каменные стены, песок, скамейки и небо открытое, и экран. Ужасно мне нравится...»

О том, как проводил здесь время Есенин, вспоминает и супруга П.И.Чагина, Клара Эриховна: «Петр Иванович днем работал, приезжал на дачу только к вечеру. А мы с Толстой развлекали Сергея Александровича, отвлекали его от кутежей. Он очень любил сидеть наверху бассейна или лежал на ковре и мечтал, а зачастую писал стихи, а потом читал их нам. Часто его приглашали в близлежащие дома отдыха почитать стихи, и он никому не отказывал, охотно шел, читал, беседовал с людьми. Были также на даче теннисная и крокетная площадки, где тоже охотно Сергей Александрович коротал время. Ездили и на пляж. Вечерами собирались дачники в комнате, где стояло пианино. Софья Андреевна играла - пели, танцевали,- и, конечно, опять Сергей Александрович читал стихи». Есенин и сам воспевает красоту мест, где поэт нашел полный душевный покой и очарование:

Лугом пройдешь, как садом,
Садом - в цветенье диком,
Ты не удержишься взглядом,
Чтоб не припасть к гвоздикам.
Лугом пройдешь, как садом.

(«Воздух прозрачный и синий...»)

Золото холодное луны,
Запах олеандра и левкоя.
Хорошо бродить среди покоя
Голубой и ласковой страны.

(«Золото холодное луны...»)

И все же, уезжая из Азербайджана, Есенин прощался не с Персией, а с Баку:

Прощай, Баку! Синь тюркская, прощай!
Хладеет кровь, ослабевают силы.
Но донесу, как счастье, до могилы
И волны Каспия, и балаханский май.

В память о поэте

Связь Есенина с Азербайджаном получила свою заслуженную оценку и на государственном уровне. По личной инициативе общенационального лидера азербайджанского народа Гейдара Алиева, работавшего в те годы первым секретарем ЦК Компартии Азербайджана, и на основе решения Бюро ЦК КП Азербайджана, по распоряжению президиума АН Азербайджанской ССР от 1 апреля 1975 года в поселке Мардакян, в доме, где жил Есенин, был создан его мемориальный музей (точнее комната-музей).

Музей начал функционировать 3 октября 1975 года - в день 80-летия со дня рождения Есенина. Улице поселка, на которой находится музей, тоже было присвоено имя поэта. Это первый официальный мемориальный музей Есенина, который начал функционировать за пределами России. С тех пор каждый год 3 октября, в день рождения Есенина, здесь собираются почитатели его творчества.

У входа в музей расположен бронзовый барельеф в виде раскрытой книги с портретом Есенина работы известного азербайджанского скульптора Фуада Салаева. Раз уж разговор зашел об этом барельефе, хочется напомнить интересный случай в связи с его установлением, о котором в 2005 году сообщила одна из бакинских газет.

«За день до открытия барельефа, когда его должны были привезти, с завода позвонили и сказали, что случилось то, что часто случается при литье бронзы - обнаружился брак. И барельеф могут доставить в Баку только на следующий день, 4 октября. Это застало всех врасплох: гости уже в Баку, 3 октября на 12.00 назначено открытие. Что делать? Пришлось докладывать Гейдару Алиеву. Он спросил: «Какие есть предложения?». Ему ответили, что автор предлагает временно установить гипсовую модель барельефа, тщательно затонировав ее под бронзу, и так провести церемонию открытия. А через пару дней, когда доставят из Москвы оригинал, ночью его заменить. После некоторого раздумья Гейдар Алиевич сказал: «Как-то неудобно все это, но что делать? Не наша вина... Мы сделали все вовремя и грамотно. Только постарайтесь перед барельефом поставить много цветов, чтобы никто близко не подходил». Так и сделали. А через пару дней, ночью, заменили гипсовую модель на настоящую, из бронзы».

В 90-е годы, во время известных общественно-политических событий в стране, деятельность музея была приостановлена, однако позднее, по распоряжению президиума АН Азербайджана от 24 июля 1998 года, вновь была восстановлена.

Сегодня в экспозиции музея находятся издания произведений поэта, книги и газетные статьи о нем, архивные фотографии. Особое место занимают посвященные Есенину произведения живописи, графики и скульптуры.

Среди них - сюжетные полотна «С.Есенин слушает народного певца Джаббара Карягдыоглу» Э.Асланова, «А.Вахид и С.Есенин на юбилее Физули» Р.Мехтиева, «Есенин читает стихи Кирову» Д.Кязимова, пейзажи родных мест Есенина, созданные Т.Радимовой, иллюстрации к произведениям поэта художников А.Керимова, Е.Шалыгина, С.Епифанова. И, конечно, многочисленные отдельные портреты Есенина - в живописи, мраморе, дереве…

Баку и бакинцы и сегодня помнят Есенина. Говоря словами поэтессы Елизаветы Касумовой:

Нераздельны Баку и Есенин,
Вечный Город и вечный Поэт.
Помнят крепости древние стены
Глаз его васильковых свет.

А вот строки одного из лучших переводчиков есенинской поэзии на азербайджанский язык поэта Алиага Кюрчайлы:

Мы - не чужие, мы - родня.
Приедешь, нет ли - ждем приезда.
Пустует в сердце у меня
Твое, есенинское, место.

Глубокая любовь к русскому поэту-лирику, который в самую трудную пору своей жизни нашел пристанище в Баку и создал на этой благословенной земле ряд прекраснейших своих произведений, нашла свое отражение не только в сердцах азербайджанских исследователей и поэтов, но и в творчестве других людей искусства. Азербайджанские композиторы сочинили музыку на стихи Есенина, художники, скульпторы и другие деятели искусства создали незабвенный образ поэта в своих произведениях.

http://www.azerizv.az/news/r-10-2.html
Газета "Азербайджанские известия"
11.04.15

TÜRKİYƏDƏ "MEHMET EMİN RESULZADE ANSİKLOPEDİSİ"NİN TƏQDİMATI

Mayın 28-də Xəzər Universitetinin müəllimi, tanınmış tədqiqatçı-alim, tarix elmləri doktoru Nəsiman Yaqublunun Türkiyədə nəşr olunmuş "Mehmet Emin Resulzade ansiklopedisi"nin Ankaradakı "Sürməli" otelin böyük zalında təqdimatı keçirildi. "Azərbaycan Kültür Dərnəyi" Yayınları olaraq (Yayın sayısı-59) bu kitab Ankaradakı "Nərgiz" mətbəəsində çapdan çıxmışdır. Kitab iki minə yaxın tirajla nəşr edilmişdir. Kitabı Türkiyə türkçəsinə Tuncər Kirhan, Nəsrin Ünal və Səlcuq Önal çevirmişlər.

Tədbirdə Türkiyənin keçmiş səhiyyə naziri Enis Öksüz, M.Ə.Rəsulzadənin nəvəsi Rəis Rəsulzadə, Bakı Dövlət Universitetinin professorları Almaz Məmmədova və Nüşabə Məmmədova iştirak edirdilər. Giriş sözü olaraq, "Azərbaycan Kültür Dərnəyi"nin Başqanı Cəmil Ünal çıxış edib, ensiklopediyanın əhəmiyyətindən və Türkiyə mühiti üçün önəmli məqamlarından danışdı. Sonra çıxış edən müəllif N.Yaqublu ensiklopediyanın nəşrinə verdiyi dəstəyə görə "Azərbaycan Kültür Dərnəyi"nə, eləcə də bu kitabın nəşrində əməyi keçən hər bir kəsə dərin təşəkkürünü bildirdi.

Qeyd edək ki, bu ensiklopediya bundan əvvəl Bakıda və Moskvada da Azərbaycan və rus dillərində nəşr edilmişdir.

MAMMAD AMIN RASULZADE ENCYCLOPEDIA PRESENTED IN TURKEY

On May 28, a ceremony was held in the Surmeli Hotel in Ankara to present the Mammad Amin Rasulzade Encyclopedia which was published in Turkey by Nasiman Yagublu, well-known researcher and Doctor of History. The book was published by Nargiz Press in Ankara as a publication of Azerbaijan Culture Society (Publication number 59). The book was printed in nearly 2000 copies. It was translated into Turkish by Tuncer Kirhan, Nesrin Unal and Selcuq Onal.

Attendees at the ceremony included Enis Oksuz, Former Minister of Health of Turkey; Reis Rasulzade, M.A.Rasulzade's grandson; and Professors Almaz Mammadova and Nushaba Mammadova from Baku State University. Jamil Unal, President of Azerbaijan Culture Society, made the opening speech in which he emphasized the significance of the encyclopedia and its important aspects for Turkey. Then the author, N.Yagublu, thanked Azerbaijan Culture Society and everyone who had a hand in the publication of the book for their efforts.

This encyclopedia was previously published in Baku and Moscow in both the Azerbaijani and Russian languages.

XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ "QRUP DAXİLİNDƏ MÜNAQİŞƏ – QRUPLAR MÜNAQİŞƏDƏ" ADLI TƏLİM KEÇİRİLDİ

Mayın 29-30-da Tətbiqi Elmlər Katolik Universiteti Humanitar Tədqiqatlar İctimai Birliyi (Almaniya) və Xəzər Universitetinin Siyasi elm və beynəlxalq münasibətlər departamenti "Qrup daxilində münaqişə – qruplar münaqişədə" mövzusunda təlim keçirdilər. TİKA mərkəzində keçirilən iki günlük təlimdə müxtəlif təcrübi vasitələrdən istifadə edilərək, Azərbaycanda müxtəlif universitetlərin axırıncı il bakalavr, magistr, doktorant tələbələri və departament işçiləri üçün qrupdaxili və qruplararası münaqişələrin idarə olunması və transformasiyası, liderlik vərdişlərinin nəzəri və praktiki aspektləri barədə mühazirə aparıldı. Təlimçi olaraq, Tətbiqi Elmlər Katolik Universitetinin siyasi elmlər üzrə professoru Dr. Georg Albers Almaniyadan Azərbaycana dəvət olunmuşdu.

Layihənin yerli koordinatoru Xəzər Universitetinin əməkdaşı, beynəlxalq münaqişələr fənninin müəllimi Bəxtiyar Aslanov idi. Təlim iki gün davam etdi.

İştirakçılar təlimin çox yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu qeyd etdilər və bu cür akademik təlimlərin keçirilməsinin əhəmiyyətini vurğuladılar.

Qeyd edək ki, təlimin 2-ci hissəsi 2015-ci il iyulun 6-dan 12-dək Almaniyanın Berlin şəhərində keçiriləcək. Belə ki, Bakıda keçirilmiş təlimdə iştirak etmiş 24 iştirakçıdan ən uğurlu və perspektivli 8 iştirakçı seçilərək, Berlinə göndəriləcək. Təlimdə iştirak edənlərin bütün xərcləri təşkilatçılar tərəfindən ödəniləcək.

WORKSHOP ON CAPACITY BUILDING IN CONFLICT PREVENTION: GROUPS IN CONFLICT – CONFLICT IN GROUPS

On May 29-30, Catholic University of Applied Science (KatHO), together with its partners, Humanitarian Research Public Union and Department of Political Science and International Relations at Khazar University, organized a workshop on the topic of "Groups in Conflict – Conflict in Groups" at Khazar University's TIKA center. The event was intended to provide theoretical knowledge and practical skills on conflict management, leadership in intra and inter group conflicts. The event was offer training courses tailored by Prof. Dr. Georg Albers, from Catholic University of Applied Sciences in Munster Germany and sessions on planning follow-up activities.

Participants included bachelor, master, and PhD students and young professionals from Azerbaijan universities. The two-day workshop centered on the types of conflict, perception of group members to their conflicts with others and its impacts on the relationship between the members of the groups and its outcomes to the stakeholders.

The second part of the training will be held on July 6-12 in Berlin, Germany. Of the 24 participants in the first session, the top 8 participants will be invited to Berlin. Their expenses will be covered by the training organizers.

ALMAN AKADEMİK MÜBADİLƏ XİDMƏTİ İLƏ TƏLƏBƏ MÜBADİLƏSİ İSTİQAMƏTİNDƏ ƏMƏKDAŞLIQ DAVAM EDİR

Alman Akademik Mübadilə Xidməti (DAAD) Bakı Mərkəzinin direktoru Stefanie Dufaux və təşkilatın assissenti Kristina Nefger mayın 27-də NDU-da olublar. Universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü Saleh Məhərrəmov ali məktəbin strukturu, buradakı kadr hazırlığı barədə qonağa ətraflı məlumat verib. Qeyd olunub ki, universitet ilə DAAD arasında təhsil sahəsində sıx əməkdaşlıq iki ölkə arasında mədəni və humanitar əməkdaşlığın tərkib hissəsidir. Rektor DAAD-ın Naxçıvan Dövlət Universitetində "Almaniyanın tarixi, coğrafiyası, ədəbiyyatı və mədəniyyəti" mövzusunda təlim kursunu reallaşdırdığını xatırladıb, Almaniya ilə tələbə mübadiləsinin genişləndirilməsinin zərurliyini bildirərək, bu işdə uğurlar arzu edib.

S. Dufaux DAAD haqqında ətraflı məlumat verərək bildirib ki, 90 yaşlı bu təşkilat təxminən 300 alman ali məktəbinin birgə qurumu və beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində ən böyük maliyyələşdirici qeyri-hökumət təşkilatıdır. DAAD-ın əsas məqsədi Almaniya ilə tərəfdaş ölkələr arasında akademik münasibətlərin inkişafı, xüsusən elmin inkişafına yardım, alman təhsil sisteminin, ümumiyyətlə, akademik təcrübənin ölkə hüdudlarından kənarda yayılmasıdır. S. Dufaux bakalavr, magistr və doktorantların Almaniyada dil kurslarında iştirak etmələri üçün nəzərdə tutlan imtahan və qəbul qaydalarından bəhs edib, imtahanların tam obyekriv və şəffaf şəraitdə keçiriləcəyini, Almaniyada alman və ingilis dili kurslarının təşkili üçün hər cür şərait yaradılacağını diqqətə çatdırıb.

Görüşdə tələbə mobilliyinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı təkliflər müzakirə olunub.

ƏN MEHRİBAN, ƏN ƏZİZ TƏLƏBƏLİK İLLƏRİ...

İyunun 2-də NDU-da ənənəvi məzun günü keçirilib. Universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü Saleh Məhərrəmov universitetin müxtəlif sahələrdə qazandığı nailiyyətlərdən söz açaraq bildirib ki, tələbəlik illəri insan ömrünün ən məsuliyyətli, ən şərəfli dövrüdür. Ona görə də, Naxçıvan Dövlət Universitetinin çoxsaylı kollektivi, professor-müəllim heyəti tələbə gənclərin əsl ziyalı, kamil mütəxəssis, başlıcası isə layiqli vətəndaş kimi yetişməsi üçün var qüvvələrini əsirgəməməlidir. Bildirilib ki, 2014-2015-ci tədris ilində universiteti bakalavr pilləsi üzrə 928, magistratura üzrə 136 nəfər bitirib. 218 nəfər isə ikinci ali təhsili başa vurub. Builki məzunlardan 38 nəfəri xarici ölkə vətəndaşıdır. Rektor, məzunları təbrik edərək, onlara gələcək fəaliyyətlərində, şəxsi həyatlarında nailiyyətlər arzu edib.

Məzunlar adından Tarix-filologiya fakültəsini bitirən Svetlana Ağasoy, Sosial idarəetmə və hüquq fakultəsində Prezident təqaüdçüsü kimi ali təhsilini uğurla başa vuran Ramazan Abdullayev elmin çətin və məsuliyyətli yollarında onlara dəstək olmuş müəllimlərinə, universitet kollektivinə minnətdarlıq ediblər.

Məzun günü Azərbaycan Respublikasının Əməkdar mədəniyyət işçisi Gülxarə Əhmədovanın rəhbərlik etdiyi Tələbə Teatr Studiyasının hazırladığı rəngarəng konsert proqramı ilə davam edib. İncəsənət fakültəsinin "Buta" xalq çalğı alətləri ansamblının müşayiəti və Elnur Rzayev, Bəhruz Quliyev, Nurbəniz Niftəliyeva, Aysel Eminli, Xalidə Məmişova və digərlərinin iştirakı ilə mahnı və rəqslər, şeirlər təqdim olunub.

Bayram əhval-ruhiyyəli tədbirin sonunda məzunlar səhnəyə dəvət olunub, məzun simvolu olan 4 künclü akademik keplərin atılması mərasimi keçirilib, xatirə şəkilləri çəkdirilib.

SAĞLAM GƏNCLİK VƏ SAĞLAM GƏLƏCƏK NAMİNƏ

İyunun 9-da Naxçıvan Dövlət Universitetində ali məktəbdə idmanın inkişafı və qarşıda duran vəzifələrlə bağlı tədbir keçirilib. Tədbirdə universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü Saleh Məhərrəmov NDU-da idmanın ən müxtəlif növlərinin inkişafı məqsədilə yaradılan maddi-texniki baza, gənclərin fiziki hazırlığı, hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunması istiqamətində görülən işlər, ali məktəbin son illər idmanda qazandığı nailiyyətlər barədə danışıb.

Fiziki tərbiyə və idman oyunları kafedrasının dosenti, Tələbə İdman Klubunun sədri Məmmədəli Rəhimov universitetin idman uğurlarına nəzər salaraq xatırladıb ki, futbol, qızlardan ibarər badminton komandaları müxtəliv vaxtlarda Azərbaycan çempionu olub, tələbə idmançılarımız beynəlxalq yarışlarda, hətta dünya universiadasında uğurlu nəticələr göstərib. Birinci Avropa Oyunlarına vəsiqə qazanan ilk naxçıvanlı idmançı, boks üzrə Azərbaycan Respublikasının çempionu Tayfur Əliyev də məhz NDU-nun tələbəsidir.

Tədbirdə idman yarışlarının təşkili, birinci kurs tələbələrinin idmana cəlb olunması ilə bağlı məsələlər, mövcud problemlər müzakirə olunub. Sonra müxtəlif idman yarışlarında qalib gəlmiş komandalara və idmançılara diplom və kuboklar təqdim olunub.

Rektor qələbə qazanan idmançıları təbrik edərək, onlara ruh yüksəkliyi və əzmkarlıqla fəaliyyətlərini davam etdirmək, daha böyük uğurlar qazanmaq arzu edib.

NDU-DA ARIÇILIQ SAHƏSİ

Naxçıvanda arıçılığın inkişafı dövlət strategiyasının əsas istiqamətlərindən birinə çevrilib. Bu özünü son illərdə NDU-da arıçılığın problemlərinin həllinə dair keçirilən bir sıra beynəlxalq konfranslarda da öz əksini tapmaqdadır. Bu konfransların nəticələri artıq özünü əməli işlərdə də göstərir. Türkiyənin Civan Arıçılıq firmasının sahibkarlarından biri – Əli Civan və Zonquldaq İl Arı Yetişdiricilər Birliyinin sədri Səlahəddin Güney iyunun 12-də NDU-da olublar. Qonaqlar arıçılıq sahəsində dünya standartlarına cavab verən avadanlıqları universitetə hədiyyə ediblər. Qonaqları və NDU-nun arıçı mütəxəssislərini qəbul edən universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü Saleh Məhərrəmov universitetdə arıçılıq sahəsi ilə elmi-təcrübi şəkildə məşğul olan bir sıra mütəxəssislərin olduğunu bildirib və qonşu Türkiyə Respublikasının arıçıları ilə əməkdaşlığın arıçı mütəxəssislərimizin inkişafında mühüm rol oynadığını qeyd edib.

S. Güney Naxçıvanda arıçılığın inkişafından ötrü bundan sonra da əməkdaşlığın yüksək səviyyədə qurulması üçün öz köməklərini əsirgəməyəcəklərini qeyd edib. O bildirib ki, yeni avadanlıqlar vasitəsilə balla yanaşı digər arıçılıq məhsulları istehsal etmək, həmçinin ana arı yetişdirməklə bol miqdarda gəlir əldə etmək mümkündür. Bu da öz növbəsində muxtar respublikada arıçılıq sektorunun daha da inkişaf etməsi və dünya arıçılığı səviyyəsinə qalxmasına səbəb olacaq.

Görüşdə NDU-nun arıçı mütəxəssislərinin və müvafiq ixtisas tələbələrinin Türkiyənin Bursa və Zonguldaq şəhərlərində istehsalat təcrübəsi keçə bilmələri haqqında razılıq əldə olunub. Türkiyədən gəlmiş arıçı mütəxəssislərin iştirakı ilə universitetdə nümunəvi arıxana yaratmaq, bir neçə gün ərzində arıçılıq məhsullarının istehsal texnologiyaları ilə əlaqədar təcrübələr qoymaq işləri həyata keçirilib. Bir neçə günlük təcrübələrdə universitetin arıçı mütəxəssisləri, müvafiq ixtisas tələbələri və muxtar respublikanın bir sıra arıçıları iştirak edib.

Qonaqlar muxtar respublikanın müxtəlif arıçılıq təsərrüfatları ilə də tanış olublar.

Mehriban Sultan,
NDU-nun Mətbuat şöbəsinin müdiri

"DƏRSLİKLƏRİN HAZIRLANMASI VƏ QİYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ ÜZRƏ TƏLİM KURSU" LAYİHƏSİ XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ MÜZAKİRƏ OLUNDU

İyunun 9-da Xəzər Universitetinin "Neftçilər" kampusunda "Dərsliklərin hazırlanması və qiymətləndirilməsi üzrə təlim kursu" layihəsi ilə əlaqədar görüş keçirildi. Bu, Təhsil Nazirliyi ilə Xəzər Universiteti arasında bağlanmış müqaviləyə əsasən həmin layihənin təşkili ilə bağlı ilk tədbir idi. Görüşdə Təhsil Nazirliyinin Tədris resursları şöbəsinin əməkdaşı Əsgər Quliyev, Dünya Bankının layihə koordinatoru Elvin Rüstəmov, "Bakı" nəşriyyatından Zaur İsayev, "Altun Kitab Evi"ndən Rafiq İsmayılov, "Radius" nəşriyyatından Naymə Qəhrəmanova, "Təhsil Nəşriyyatı"ndan Elnur Əliyev və Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlı, Akademik işlər üzrə prorektor professor Məhəmməd Nuriyev və layihə heyəti (Elza Səmədli, Raziyə İsayeva, Vurğun Əyyub, Lyudmila Sotova, Elnurə Əzizova, Cabir Məmmədli) iştirak etdilər.

Görüşdə adı çəkilən layihə çərçivəsində təşkil ediləcək təlimlərin daha səmərəli olması üçün problemlərin ortaya çıxarılması, təlimlərin və təlim materiallarının mövcud ehtiyacları əhatə etməsi və seçiləcək iştirakçıların məlumatlandırılması ilə əlaqədar məsələlər müzakirə olundu.

"TRAINING COURSE ON PREPARATION AND EVALUATION OF TEXTBOOKS" DISCUSSED AT KHAZAR

On June 9, a meeting for the "Preparation and Evaluation of Textbooks" project was held on Khazar University's Neftchilar campus. The meeting was the first roundtable discussion about the coordination of the "Training Course on Preparation and Evaluation of Textbooks" which is being held as a result of a contract between the Ministry of Education and Khazar University. Participants in the meeting included Asgar Guliyev of the Division of Educational Resources of the Ministry of Education; Elvin Rustamov, project coordinator for World Bank; Zaur Isayev of Baku Press; Rafig Ismayilov of Altun Kitab Evi (Gold Book House); Nayma Gahramanova of Radius Press; Elnur Aliyev of Təhsil (Education) Press; Professor Hamlet Isaxanli, the founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees; Professor Mahammad Nuriyev, Vice President of Khazar University for Academic Affairs; and the project team from Khazar University (Elza Semedli, Raziya Isayeva, Vurghun Eyyub, Lyudmila Sotova, Elmira Azizova and Jabir Mammadli).

The meeting covered issues related to informing participants who will be selected for the training; preparation of training materials that are still needed; and resolution of remaining issues so that the training will be as fruitful as possible.

ЭХО

В КИТАЕ РАСТЕТ ЧИСЛО СТУДЕНТОВ ИЗ АЗЕРБАЙДЖАНА

При этом число иностранных студентов в азербайджанских вузах продолжает сокращаться

17.06.2015

Э.Рустамова

Отечественные высшие учебные заведения испытывают трудности с набором абитуриентов в лице иностранных граждан. По словам эксперта, качество образования не привлекает как иностранцев, так и азербайджанскую молодежь, которая все больше отдает предпочтение зарубежным университетам. Как заявил в интервью echo.az **учредитель и ректор Университета Хазар Гамлет Исаханлы**, самой востребованной по части образования все еще остается Турция.

"Насколько я знаю, в количественном соотношении большинство азербайджанских абитуриентов поступают в турецкие вузы. Выбор большинства понятен - соседняя страна, да и языкового и культурного барьера практически нет.

Немало число молодежи направляют свои взоры на европейские университеты. Англия, Германия, Франция - являются самыми популярными странами из них. Стоит отметить учебные заведения Северной Америки, в которых 10-15 лет назад число студентов из Азербайджана было высоким, а сегодня численность не столь большая. Конечно, профиль образования и язык при выборе страны играют немаловажную роль", - сказал он.

Г. Исаханлы также отметил, что в последнее время азербайджанская молодежь начала пересматривать свое мнение относительно среднеазиатских вузов. "Китай, Южная Корея, Япония, Малайзия становятся новым, но уже популярным направлением. Я прогнозирую, что в ближайшем будущем Китай станет главной азиатской страной, которая станет привлекательной для наших ребят.

В настоящее время в этой стране действует большое количество университетов, где качество образования и условия обучения находятся на высоком уровне. Кроме того, в Китае наука не стоит на месте, постоянно фиксируются важные открытия в той или иной области, поэтому для тех, кто хочет связать себя с технической профессией - китайские вузы лучший вариант", - заметил он.

Вместе с азербайджанскими студентами, которые строят планы по обучению за рубежом, число приезжих студентов в местных вузах сокращается. По словам эксперта, сегодня количество студентов, которые смогли попасть на учебу за границу, гораздо выше, чем приезжих. В чем причина хронического недобора в азербайджанские высшие школы из числа иностранных граждан? Что влияет на выбор иностранных абитуриентов? На эти вопросы попытался ответить ректор университета "Хазар".

"К сожалению, число приезжих студентов в Азербайджане не растет, а, напротив, сокращается. Приблизительно 10 лет назад в истории отечественных вузов был некий "пик", когда иностранцы отдавали предпочтение отечественным университетам. Но большинство из них были граждане Турции, они приезжали к нам по причине недостатка вузов и большого конкурса при поступлении у себя на родине.

Поэтому те, которые не смогли там поступить, подались к нам. Со временем в Турции увеличилось число учебных заведений, и по процентным соотношениям сегодня в этой стране обучаются намного больше иностранных студентов, по сравнению с Азербайджаном".

Причины непривлекательности азербайджанских вузов для иностранцев заключаются в следующем. Далеко не все местные учебные заведения могут вести полноценное обучение на английском языке. Естественно, иностранцев, желающих обучаться на азербайджанском языке, немного.

Кроме того, Баку - дорогой город, а студенты, как все знают, финансово несостоятельная категория общества. Аренда жилья, оплата коммунальных услуг, продукты питания, по сравнению с Азией и восточно-европейскими странами, обходятся дорого. А ведь иностранные абитуриенты выбирают страны, в том числе, по экономическим соображениям. К тому же, качество образования желает оставлять лучшего.

В стране единицы вузов, где уровень образования имеет неплохой показатель. Азербайджан страна молодая. Поэтому, к сожалению, немногие хорошо осведомлены о нашем крае. Кроме того, немаловажную роль в этом

играет - антипропаганда, которую ведут наши недоброжелатели. Поэтому многие иностранцы серьезно задумываются, ехать ли сюда учиться или не рисковать.

"Возможно, в ближайшем будущем будет наблюдаться рост числа иностранных туристов. Сегодня некоторые отечественные университеты стали индивидуально работать по этому вопросу, предлагают качественное образование, обучение на английском языке, стипендию. Кроме того, при поступлении предоставляют определенные льготы. Тем не менее, существенных продвижений в этой области я пока не вижу", - отметил Г.Исаханлы.

Ранее в начале текущего года в Минобразовании сообщили, что азербайджанская молодежь в 2015-2016 учебном году сможет обратиться для получения образования по приоритетным специальностям в 419 вузов 33 стран.

В рамках конкурсного отбора, который пройдет в этом году, преимущество будет отдано представителям молодежи, желающим продолжить образование в магистратуре и докторантуре зарубежных вузов. В прошлом учебном году в список стипендиатов "Госпрограммы по обучению азербайджанской молодежи за рубежом в 2007-2015 гг." были включены имена 572 азербайджанских студентов.

309 человек получили право на обучение в магистратуре, 44 - в докторантуре, 65 - в резидентуре. Азербайджанские студенты предпочитают учиться в Турции, а также Великобритании и других англоязычных странах. В прошлом году право на продолжение учебы в Канаде получили 29, России - 25, Австралии - 19 и в США - 16 человек (trend).

Отметим, что согласно правилам, граждане Азербайджанской Республики имеют право на получение образования за рубежом в рамках государственных программ и на основе международных договоров, за счет стипендий, выделенных юридическими лицами Азербайджанской Республики, зарубежными странами и их образовательными учреждениями, неправительственными и благотворительными организациями зарубежных стран (включая расходы на образование, общежитие, проживание и др.), и грантов, по договорам, заключенным между образовательными учреждениями Азербайджана и зарубежных стран, по установленной государственными структурами зарубежных стран квоте, по договорам, заключенным между юридическими и физическими лицами Азербайджана и образовательными учреждениями зарубежных стран.

Граждане Азербайджана свободны в выборе образовательного учреждения, специальности (специализации), ступени и уровня образования в соответствие с требованиями законодательства страны, выбранной для получения образования. Обмен школьниками и студентами производится согласно данным правилам и заключенным между образовательными учреждениями договорам (report.az).

Отметим, что в прошлом учебном году 572 студента получили возможность получить образование в авторитетных высших учебных заведениях мира и были добавлены в список стипендиатов по Государственной программе.

В прошлогоднем отборе преимущество отдавали степеням образования выше бакалавриата. Так, в результате отбора 309 человек завоевали возможность получить образование в магистратуре, 44 человека - в докторантуре, 65 человек - в резидентуре.

Кстати говоря, иностранные граждане также могут получать образование в Азербайджане в соответствии с утвержденной квотой на основе международных программ, в которых участвуют образовательные учреждения, а также на основе заключённого между образовательными учреждениями соглашения, соглашения подписанного напрямую между юридическими и физическими лицами. Иностранные граждане, согласно правилам, получают право обучения в Азербайджане по итогам конкурса, проведённого Государственной комиссией по приёму студентов Азербайджана.

Иностранцы, желающие обучаться в Азербайджане, помимо документов, связанных с получением образования, также должны предоставить справку о том, что не являются носителями таких вирусных заболеваний как СПИД, гепатит В и гепатит С. Как ранее сообщили Trend в Госкомитете по статистике, в вузах Азербайджана обучаются 4189 граждан 58 зарубежных стран.

Среди иностранных студентов в основном граждане Турции, Ирана, России, Туркменистана, Грузии, Ирака и Китая. По данным на начало 2014/2015 учебного года, по государственной линии за границей обучаются 2911 азербайджанских студентов. Из них 63,9 процента являются выпускниками школ Баку, остальные - различных районов страны. Большинство студентов обучаются в вузах Турции, Великобритании, Германии и России.

Газета «Эхо»

YERLƏR

MÜLKİ MÜDAFİƏÇİLƏR UNİVERSİTETDƏ

Mayın 6-da Xəzər Universitetinində FHN Mülki Müdafiə Qoşunlarının Mülki Müdafiə İdarəsinin əməkdaşları ilə görüş keçirildi. Görüşü giriş sözü ilə universitetin İdarəetmə və tələbə işləri üzrə prorektoru İsaxan İsaxanlı açaraq, qonaqları və salona toplaşanları salamladı. O, Mülki Müdafiə İdarəsinin əməkdaşlarının universitetə gəlməsini müsbət bir hal kimi qiymətləndirdi və çıxış üçün sözü Mülki Müdafiə İdarəsinin rəisi polkovnik Qüdrət Ağayevə verdi. Q. Ağayev mülki müdafiə sahəsində görülən işlərdən və Azərbaycan vətəndaşlarının üzərinə düşən vəzifələrdən danışdı.

FHN-nin gündəlik həyatını əks etdirən film nümayiş olundu. Mülki Müdafiə İdarəsinin mayoru Elşən Yolçuyev, baş leytenant Fərhad Mikayılov və başqaları bu sahədə həyata keçirilməli olan məsələlər haqqında danışdılar. Mülki Müdafiə İdarəsinin laborotoriyalarının bəzi nümunələri nümayiş etdirildi.

Qonaqlar müəllimlərin və tələbələrin suallarını cavablandırdılar.

Tədbirdən sonra Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri,professor Hamlet İsaxanlı FHN Mülki Müdafiə İdarəsinin rəhbərliyini və əməkdaşlarını qəbul etdi.

Qonaqlar H.İsaxanlıya gördükləri işlər haqqında məlumat verdilər. H.İsaxanlı qonaqlara maraqlı görüş üçün dərin təşəkkürünü bildirdi, bundan sonra da belə görüşlərin vacibliyini vurğuladı.

TƏLƏBƏLƏR azercosmos -DA

STUDENTS VISIT azercosmos

Mayın 7-də Xəzər Universiteti Tələbə Məclisinin nəzdində fəaliyyət göstərə Texnoklubun təşkilatçılığı ilə tələbələr üçün "Azərkosmos" ASC-nin Əsas Yerüstü Peyk İdarəetmə Mərkəzinə ekskursiya təşkil olundu. Ekskursiyada 30-a yaxın tələbə iştirak edirdi.

"Azərkosmos" ASC-nin əməkdaşları tələbələri müəssisə ilə yaxından tanış etdilər. Tələbələri "Tusi" konfrans otağında qonaq edən peyk mühəndisləri AZERSPACE-1, AZERSKY milli süni peykləri və həmin peyklərin missiyası, strukturu, yer orbitində yeri, xarakteristikaları, məqsədləri, iqtisadi bazarda mövqeyi haqqında ətraflı məlumat verdilər. Tələbələr mərkəzin radioqəbuledici stansiyasında da oldular. Burada mütəxəssislər diametri 11 metr, 6 metr və 3 metr olan 3 böyük peyk qəbuledicinin işləməsi, peyklərdən dalğaların qəbul edilməsi, internet və televiziya dalğalarının ayrılması və abonentlərə ötürülməsi prosesi haqqında məlumat verdilər.

Ekskursiyanın sonunda "Azərkosmos" ASC-nin rəhbərliyi və tələbələr arasında hədiyyə mübadiləsi oldu və xatirə şəkilləri çəkildi.

Xəzər Universiteti Texnoklubu 2014-2015 tədris ili üçün seminar və səfərləri sona çatdırdı. Klub rəhbərliyi yeni tədris ilində müxtəlif səfərlərin, görüşlərin və seminarların keçirilməsini planlaşdırır.

On May 7, the Khazar University Techno Club organized a visit to the Main Ground Satellite Control Center of Azerkosmos. Around 30 students participated in the trip.

Employees of Azercosmos showed the students their institution's building. In the Tusi Conference Room, satellite engineers gave students detailed information about the national AZERSPACE-1 and AZERSKY artificial satellites, including their mission, structure, location in orbit, characteristics, objectives, and position in the economic market. Then the students visited the radio receiver station and learned about how the 11-meter, 6-meter and 3-meter diameter satellite dishes receive signals, separate internet and TV signals, and transmit signals to subscribers.

At the end of the trip, the directors of Azercosmos gave gifts to the students and a group photo was taken. The students commented that their visit had been interesting.

This was the final event put on by the Techno Club for the 2014-2015 academic year. The leadership of the club is planning various trips, visits and seminars for the next academic year.

MÜƏLLİMLƏRİMİZ BEYNƏLXALQ SİMPOZİUMDA

Mayın 7-8-də AMEA-da Folklor İnstitutu, Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutu, TİKA (Türk İşbirliyi ve Koordinasiya Agentliyi Başqanlığı) və Hacı Bəktaş Vəli Kültür Dərnəyinin birgə təşkilatçılığı ilə "Azərbaycan-Türkiyə: Yeddi Ulu Ozan" adlı beynəlxalq elmi simpozium keçirildi. Simpoziumda Xəzər Universiteti Şərq dilləri və dinşünaslıq departamentinin müəllimi, fəlsəfə doktoru Zivər Hüseynli və Azərbaycan dili və ədəbiyyat departamentinin müəllimi dosent Elmira Məmmədova-Kekeç iştirak edirdilər.

Z. Hüseynli "Dini ədəbiyyatımızın inkişafında Şah İsmayılın rolu", E. Məmmədova-Kekeç "Qayğısız Abdalın "Vücudnamə" risaləsində ontologiya məsələləri" mövzularında məruzələrlə çıxış etdilər.

XƏZƏR XƏBƏR JURNAL

INDIA INSTITUTE OF FINANCE PUBLISHES NEWS ABOUT KHAZAR

After visiting Khazar University on May 5, 2015, the Indian Institute of Finance (IIF) posted the following news article in June 2015.

Dear Friends and Colleagues,

I am happy to share with you that the Indian Institute of Finance (IIF) has signed a Memorandum of Understanding (MOU) with Khazar University (KU), Baku, Azerbaijan to further the cause of research and education in the field of Finance and Management on 5th May 2014 at 12:00 hrs [Noon] at the Khazar University (Old Main Campus) in Baku, Azerbaijan

The MoU signed between the Khazar University and Indian Institute of Finance has been furthered in connection with our Chairman Prof. J. D. Agarwal's and Professors visit towards the invite by the Asian Development Bank's 28th Annual Board of Governors Meeting in Baku.

The academic collaboration would further the cause of enriching research in Financial Administration and Financial Economics, conduction of joint seminars, training programs and exchange programs at both faculty and student levels. This would also help build stronger Socio-cultural ties between the two nations and its people.

Khazar University was established on March 18, 1991 according to resolution N 41 of the Cabinet of the Ministers of Azerbaijan Republic as Azerbaijan University with English as a medium of instruction. In 1992 Azerbaijan University was renamed to Khazar University according to the decision of the Academic Council of the University. On April 10, 1993 the 0/1st resolution of the State Accreditation Commission of the Ministry of Education endowed Khazar University the right to train specialists in various fields of Sciences and Engineering, Arts and Humanities, Social Studies, Law, Management, Medicine. In 1995 Khazar University was accredited by the State Accreditation Commission for Private Universities. All schools of the University received full accreditation. In 1997 the Khazar University academic programs including graduate programs were fully accredited by the Ministry of Education and Council of Ministers. On July 10, 2002 all academic programs of Khazar University were fully accredited by the

Ministry of Education. In 2004, industry partners evaluated the capacity for development of university-industry relations among Azerbaijani higher education institutions. Khazar University was the best, according to these reports. Khazar University offers undergraduate, graduate and professional studies promoting advanced study and research, educational policy and development in the Republic of Azerbaijan. Khazar has 4 academic schools with approximately 2500 students and 250 academic staff. Khazar University the first in Azerbaijan to apply a flexible credit-based education model. Khazar the first University where Medium of instruction is English. Khazar is a research-oriented university. For more see *http://www.khazar.org/index.html*

The agreement was signed between Professor Hamlet Isaxanli, the founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, and Prof. J. D. Agarwal, Chairman (President) & Director (Rektor) IIF (*www.iif.edu*), seconded by

Prof. Mahammad Nuriyev (Vice-Rector for Academic Affairs); Prof. Raziya Isayeva (Development Director); Dr. Sotova Lyudmila (Head of Quality Assurance Center); Dr. Turan Jafarova (Assistant Vice-Rector International Relations); Martha Lawry (Assistant to the Founder Chairman) and Other Khazar University Head and Professors along with Prof. Yamini Agarwal and Prof. Aman Agarwal from IIF at Kazahar University (Main Old Campus) in Baku, Azerbaijan. Other faculty of Khazar University gracing the historic moment were from Faculty of Finance and the Department of International Affairs, Vice-Rectors and other senior professors.

The Founder Rector of the Khazar University Prof. Dr. Hamlet Isaxanli has over 300 published works: research articles in Mathematics, Education, Humanities and Social Sciences; monographs, textbooks and creative writings in Mathematics, Education, Language and Translations Studies, Poetry. Editor of numerous textbooks, books, dictionaries, transactions of conferences, journals. Prof. Isaxanli recieved his Elementary, secondary and high school: Gold Medal for highest achievement, Republic of Georgia (1954-65); Combined B.S. and M.S. Program in Mathematics, Honors Diploma; Department of Mathematics and Mechanics, Azerbaijan State University, Baku (1965 - 1970); PhD in Mathematics, Institute of Mathematics, Academy of Science of Azerbaijan and Faculty of Mathematics and Mechanics, and Lomonosov Moscow State University (1970 - 1973); D.S. (Doctor of Science) in Mathematics, Soviet Academy of Science, V.A. Steklov Institute of Mathematics, Moscow (1983). He is recipient of numerous Awards towards recogniztion of his service to society between 1976-2015, some of which are "Golden Pen" Award (2005) ; "Samad Vurghun" Award (2005) ; First Vice-President, EURAS (Eurasian Universities Union) (2008); Honorary Doctor of EuroUniversity, Tallinn, Estonia (2008); "Jafar Jabbarly" (Cafar Cabbarli) Award (2010); National "Khazar" Award (2010). For more details please visit:

http://www.khazar.org/s339/Founder/en#3

The Rector (Chairman & Director) of the IIF Prof. Dr. hub J.D. Agarwal is an outstanding educationist and financial expert. Ph.D. from Delhi School of Economics he is Founder Editor of Finance India and Founder Chairman and Director, Indian Institute of Finance. For details please visit:

http://www.iif.edu/director/biosketch.htm

With Regards

Prof. Aman Agarwal
Dean (International Relations)

"XƏZƏR"İN TƏLƏBƏLƏRİ QALİBLƏR CƏRGƏSİNDƏ

Mayın 21-dən 24 - dək Neft Mühəndisləri Cəmiyyətinin Azərbaycan bölməsi Azərbaycan universitetlərindən 10 ən yaxşı tələbəni yarışlarda iştirak etmək üçün Çin Neft Universitetinin təşkil etdiyi "Gələcəyin Neft Mühəndisləri Forumu"na göndərmişdi. Xəzər Universitetinin Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin 3-cü kurs tələbələri Məsail Quliyev və Fuad Cənnətov da həmin forumda iştirak edirdilər.

Bu tədbirdə tələbələr arasında PetroBowl, Neft Qazıma Qurgusunun Layihələndirilməsi və başqa yarışlar təşkil olunmuşdu. Tələbələrimiz PetroBowl oyunları üzrə yarışda Avropanın güclü universitetlərinə – Böyük Britaniyanın Heriot-Vatt, Qordon Braun, Aberdin Universitetlərinə qalib gələrək, 24 komanda arasında yarışda ikinci yeri tutdular. Onlar sentyabrda Amerika Birləşmiş Ştatlarının Hyuston şəhərində keçiriləcək PetroBowl Beynəlxalq Çempionatına vəsiqə qazandılar.

ABŞ-da keçiriləcək çempionatda Xəzər Universitetini Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin 3-cü kurs tələbələri Məsail Quliyev, Fərid İsmayılov, Fuad Cənnətov və 2-ci kurs tələbəsi Arif İmanov təmsil edəcəklər.

KHAZAR STUDENTS AMONG WINNERS OF PETROBOWL

On May 21-24, the Azerbaijan branch of the Society of Petroleum Engineers sent the best ten students from Azerbaijani universities to participate in the Future Petroleum Engineers' Forum at China Petroleum University. Two third-year students from Khazar University's School of Engineering and Applied Sciences, Masail Guliyev and Fuad Jannatov, were among those sent to participate. The Forum included competitions such as the PetroBowl and Oil Rig Design contest. In the PetroBowl, Khazar's representatives beat teams from leading European universities such as Heriot-Watt (UK), Gordon Brown, and Aberdeen University to take second place among a total of 24 teams. They were accepted to the final round of the PetroBowl International Championship, which will take place in Houston (USA) in September.

Khazar University will be represented at the September event by Masail Guliyev and Fuad Jannatov as well as second-year student of the School of Engineering and Applied Sciences Arif Imanov.

TIME

A NOBEL SCIENTIST JUST MADE A BREATHTAKINGLY SEXIST SPEECH AT INTERNATIONAL CONFERENCE

June 10, 2015

Alissa Greenberg

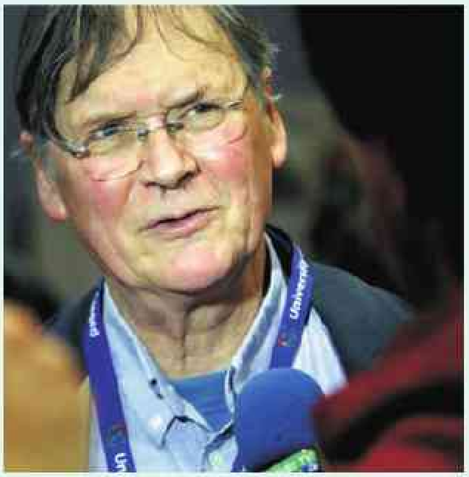

Tim Hunt complained that female scientists "cry" and make male colleagues fall in love with them

Renowned scientist and Nobel prize winner Tim Hunt told a room full of high-ranking scientists and science journalists Wednesday that the trouble with "girls" working in science is that "three things happen when they are in the lab ... You fall in love with them, they fall in love with you and when you criticize them, they cry."

Hunt, who was speaking at the World Conference of Science Journalists in the South Korean capital, Seoul, went on to say that scientists should work in gender-segregated labs, adding that he hoped not "to stand in the way of women," the *Guardian* reports.

Hunt, 72, won the 2001 Nobel prize in physiology and medicine for his work on protein molecules and their role in cell division. He was knighted in 2006.

The Royal Society, of which Hunt is a fellow, quickly tweeted a message distancing itself from Hunt's remarks, writing that the comments "don't reflect our views" and later adding, "Science needs women."

Hunt later tried to apologize on BBC Radio 4's Today:

I'm really sorry that I said what I said. It was a very stupid thing to do in presence of all those journalists. And what was intended was a sort of light-hearted, ironic comment ... was apparently interpreted deadly seriously by my audience. But what I said was quite accurately reported.

It's terribly important that you can criticize people's ideas without criticizing them. If they break in to tears then you hold back from getting at the absolute truth. Science is about nothing except getting at the truth. And anything (that) gets in the way of that diminishes, in my experience, the science.

I mean I'm really, really sorry that I caused any offense. That's awful. I certainly didn't mean ... I just meant to be honest actually.

Perhaps unsurprisingly, Twitter responded with outrage. Sabine Dittrich, an infectious-disease researcher based in Laos, wrote:

Lynn Schreiber, who runs a "girl-positive" online magazine, said:

And mechanical-engineering Ph.D. student Aaron Mifflin added:

The ratio of women to men in science, technology, engineering or mathematics (STEM) careers has remained persistently low despite initiatives around the world promoting science education for young girls. Women hold only 25% of American STEM jobs, according to a 2011 report from the U.S. Department of Commerce.

http://time.com/3915617/women-science-tim-hunt-nobel-sexist/

DEVELOPMENT DIRECTOR AT TEMPUS SYNERGY MEETING IN SWEDEN

On May 18-20, Development Director Raziya Isayeva visited Sweden to participate in Tempus Synergy meeting within Strengthening the Specific Role of Universities as LLL Institutions (SSRULLI) Tempus Project. The visit started on May 18th in Stockholm, where the team visited The Swedish Institute and learned about new opportunities for the Caucasus Region within the Creative Force program and Baltic See program. Later in the day, the team visited Royal Institute of Technology (KTH) to learn about their experience with Tempus projects and international relations.

On May19th, the SSRULLI team participated in the project management meeting of LeAGUe Tempus project at Linnaeus University, Vaxjo, Sweden. The next day, teams of three different Tempus Projects (LeAGUe, SSRULLI and NEFESIE) met to learn about each project. Project coordinators made presentations about the projects and their progress. Question-and-Answer sessions and discussions followed the meeting.

The Synergy meeting was very useful in terms of learning about other projects, new approaches to Tempus project management, and new cooperation ideas.

ELM ÜÇBUCAĞI" PROQRAMININ NÖVBƏTİ VERİLİŞİ

Mayın 31-də İctimai TV-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlının "Elm üçbucağı" proqramının növbəti verilişi oldu. Veriliş "Zaman və nisbilik nəzəriyyəsi" mövzusuna həsr olunmuşdu.

Verilişdə universitetin əməkdaşları da dinləyici qismində iştirak edirdilər.

HAMLET İSAXANLI TÜRKİYƏNİN ƏDALƏT AKADEMİYASINDA

İyunun 10-da Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlı Türkiyənin Ədalət Akademiyasında oldu. O, akademiyanın rektoru Yılmaz Akçil və prorektoru Mustafa Artuç ilə görüşdü. Görüşdə Xəzər Universiteti ilə Türkiyə Ədalət Akademiyası arasında işbirliyi ideyaları müzakirə olundu.

FOUNDER VISITS JUSTICE ACADEMY OF TURKEY

On June 10th, Professor Hamlet Isaxanli, the founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, visited Justice Academy of Turkey. He met with Yilmaz Akcil, the President of the Academy, and Mustafa Artuc, Vice President. They discussed ideas for mutual cooperation between Khazar University and Justice Academy of Turkey.

TƏSİSÇİ YÖK-DƏ

İyunun 10-da Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlı Türkiyənin Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) başkanlığında oldu. Başkan vəkili professor Dr. Yavuz Atar, həmçinin Baş katib Süleyman Necati Akçeşme ilə görüşdü. Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər müzakirə edildi.

FOUNDER VISITS YÖK

On June 10th, Professor Hamlet Isaxanli, the founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, visited the Higher Education Council of Turkey. He met with Prof. Dr. Yavuz Atar, the Vice President of the Council, and Suleyman Necati Akcesme, the Secretary General. They discussed issues of mutual interest.

NEFT MÜHƏNDİSLİYİ DEPARTAMENTİNİN MÜDİRİ SCHLUMBERGER ŞİRKƏTİNİN TƏLİMİNDƏ İŞTİRAK ETMİŞDİR

Xəzər Universiteti Neft mühəndisliyi departamentinin müdiri Qəşəm Zeynalov Qazaxıstanın Astana şəhərində Schlumberger və NEXT şirkətlərinin təşkilatçılığı ilə mayın 18 - 22-də keçirilən "Petrel proqram təminatının əsasları və Petrel geologiya" kursu üzrə təlimdə iştirak etmişdir. Təlim bu il aprelin 9-da Xəzər Universiteti və Schlumberger şirkəti arasında "Kompüter proqram təminatları üzrə konsultasiya xidmətləri göstərilməsi haqqında" çərçivə müqaviləsi əsasında həyata keçirilirdi.

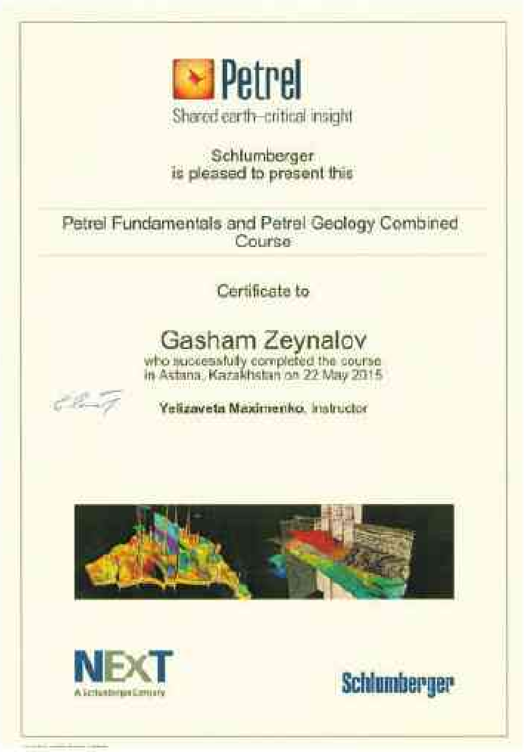

Petrel
Shared earth–critical insight
Schlumberger
is pleased to present this
Petrel Fundamentals and Petrel Geology Combined Course
Certificate to
Gasham Zeynalov
who successfully completed the course in Astana, Kazakhstan on 22 May 2015
Yelizaveta Maximenko, Instructor
NEXT
Schlumberger

Kursun birinci hissəsi Petrelin tətbiqi ilə neft və qaz yataqlarının geologiyası, geofizikası və işlənməsi üzrə layihələrin yerinə yetirilməsində məlumatların daxil edilməsinə, onların qrafik formatda vizualizasiyasına, qridlərin və səthlərin yaradılması ilə geometrik modellərin qurulmasına həsr edilmişdi. Burada quyu və müxtəlf geoloji-geofiziki məlumatların daxil edilməsi qaydaları və onların 2D və 3D pəncərələrində vizualizasiyası, seysmik məlumatların emalı və 2D, 3D ölçülərində vizual görüntülərinin yaradılması və sonra isə stratiqrafik səthlərin qurulması ilə geometrik modellərin qurulması həyata keçirildi.

Kursun ikinci hissəsi isə Petrelin tətbiqi ilə neft və qaz yataqlarının kəşfiyyat və hasilat proqramı üzrə quyuların karotaj məlumatlarının redaktə edilməsi, interpretasiyası və korelyasiyasına, müxtəlif tipli geoloji-geofiziki xəritələrin qurulmasına və neft-qaz resurslarının həcminin hesablanmasına həsr edilmişdi.

Hər iki hissə üzrə çoxsaylı məsələlər həll edildi və layihələr işləndi. Q. Zeynalov kursu müvəffəqiyyətlə bitirərək, təlimin sonunda sertifikatla təltif edildi.

Təlim Schlumberger şirkətinin geologiya-geofizika üzrə mütəxəssisi Yelizaveta Maksimenko tərəfindən aparılmışdır.

Bu təlimim keçirilməsində məqsəd Schlumberger şirkətinin Xəzər Universitetinin Neft mühəndisliyi departamentinə hədiyyə etdiyi Petrel kompüter proqram təminatının Neft mühəndisliyinin bakalavriat proqramı üzrə "Ümumi geologiya", "Neft geologiyası" kurslarının və magistratura proqramı üzrə "Neft və qaz geologiyası və geofizikası" kursunun tədrisi prosesində praktiki dərslərə və aparılan elmi-təqiqat işlərində tətbiq edilməsidir.

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN MÜƏLLİMİ BEYNƏLXALQ SİMPOZİUMDA

Mayın 25-26-da Türkiyənin İstanbul şəhərində 29 Mayıs Universitetinin təşkil etdiyi "Osmanlı İstanbulu" adlı III beynəlxalq simpozium keçirildi. İki gün davam edən simpoziumda Xəzər Universitetinin dillər və mədəniyyətlər, fars dili müəllimi dr. Zivər Hüseynli iştirak etdi.

Zivər Hüseynli "Osmanlı İstanbulunda Səfəvi ədibləri" adlı məruzə ilə çıxış etdi.

KHAZAR UNIVERSITY INSTRUCTOR AT INTERNATIONAL SYMPOSIUM

On May 25-26, 2015, the III International Symposium on "Ottoman Istanbul" was held in Istanbul by 29 Mayis University. Dr. Zivar Huseynova, Persian language instructor at Khazar University's Department of Languages and Civilizations, gave a lecture at the symposium on "Safavid Writers in Ottoman Istanbul" during the two-day event.

ESFIDIP TEMPUS LAYİHƏSİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ 5 NÖMRƏLİ RESPUBLİKA XÜSUSİ İNTERNAT MƏKTƏBİNDƏ GÖRÜŞ

Mayın 27-də Xəzər Universiteinin nümayəndələri Rima Məmmədova (layihə koordinatoru), Mələk Kərimova (Humanitar və social elmlər fakültəsinin dekan müavini) və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin nümayəndəsi Anar Xələfov (Sosial işin təşkili və statistika şöbəsinin müdiri) "Əlilliyi olan şəxslərin Azərbaycan ali təhsil müəssisələrinə inteqrasiyasının təməlinin qoyulması" (ESFIDIP) adlı Tempus layihəsi çərçivəsində sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün 5 nömrəli Respublika xüsusi internat məktəbində oldular.

Görüşdə təxminən məktəbin yetmişə yaxın müəllim və şagirdi iştirak edirdi. Məktəbin direktoru İradə Vəzirova görüşü açaraq, qonaqları təqdim etdi və layihənin əhəmiyyətindən danışdı. Təhsil Nazirliyinin nümayəndəsi A. Xələfov inklüziv təhsillə əlaqədar dövlət səviyyəsində görülən işlər barəsində məlumat verdi və "Əlilliyi olan şəxslərin Azərbaycan ali təhsil müəssisələrinə inteqrasiyasının təməlinin qoyulması" (ESFIDIP) adlı Tempus layihəsinin bu sahədə mühim addımlardan biri olduğunu qeyd etdi.

Sonra layihə koordinatoru Rima Məmmədova layihə haqqında geniş təqdimatla çıxış etdi, ali təhsil müəssisələrində təhsil almağın önəmi haqqında danışdı, layihənin məqsədi, indiyədək görülmüş və gələcəkdə görüləcək işlər haqqında məlumat verdi. Layihənin əsas hədəf qrupu – əlilliyi olan şəxslərin layihənin partnyor universitetlərində təhsil almaları üçün yaradılmış şəraitdən və xidmətərdən danışdı. Məktəbin müəllimi Əsəd Hümbətov inklüziv təhsilin önəmi barədə danışdı və onun ibtidai sinifdən başlanmalı olduğunu qeyd etdi.

Təqdimatın sonunda müəllim və şagirdlərin suallarına cavab verildi və layihənin broşürü paylandı.

MEETING OF ESFIDIP TEMPUS PROJECT IN BOARDING SCHOOL NUMBER 5

On May 27, Rima Mammadova (Project Coordinator), Melek Karimova (Assistant Dean of the School of Humanities and Social Sciences) and Anar Khalafov (Head of the Division for Statistics and Organization of Social Work of the De-institutionalization and Children's Defense Department of the Ministry of Education) visited Private Boarding School number 5 for disabled children as part of the "Establishment of a Foundation for the Integration of Disabled People into HEIs of Azerbaijan" (ESFIDIP) TEMPUS project.

Around 70 teachers and students participated in the meeting. Irada Vazirova, School Director, opened the meeting, introducing the guests and speaking about the significance of the project. A.Khalafov spoke about current government projects on inclusive education and noted that the "Establishment of a Foundation for the Integration of Disabled People into HEIs of Azerbaijan" (ESFIDIP) TEMPUS project is a key step.

Then Rima Mammadova, Project Coordinator, made a detailed presentation about the project, speaking about the importance of higher education, the objectives of the project, and its progress and remaining tasks. She explained the project's work and services to pave the way for its target group, disabled people, to be educated in higher education institutions. Asad Humbetov, teacher at the school, also spoke about the importance of inclusive education, especially beginning from elementary school.

At the end of the event, instructors' and students' questions were answered and a project brochure was distributed.

"ELM ÜÇBUCAĞI" PROQRAMININ NÖVBƏTI VERILIŞI

İyunun 14-də İctimai TV-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlının "Elm üçbucağı" proqramının növbəti verilişi oldu. Veriliş "Zaman" mövzusuna həsr olunmuşdu.

Verilişdə Universitetin əməkdaşları da dinləyici qismində iştirak edirdilər.

GÜRCÜSTANDA MƏKTƏB TƏDBİRİNDƏ

İyunun 1-də Gürcüstan Respublikasının Qardabani rayonunun Kosalı kəndində 1965-ci ildə Kosalı orta məktəbindən məzun olmuş şəxslərin bir-birilə və ictimaiyyətlə görüşü keçirildi. Məzunlar arasında həmin məktəbi qızıl medalla bitirmiş Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlı da vardı.

Görüşdə H.İsaxanlı əsas məruzəçi kimi çıxış etdi.

"ŞƏXSİYYƏT VƏSİQƏSİ" VERİLİŞİNDƏ

İyunun 1-də ANS TV-nin "Şəxsiyyət vəsiqəsi" proqramında Mirzə Fətəli Axundova həsr olunmuş müzakirədə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlı da iştirak etmişdir.

"POTENSİAL MƏKTƏB DİREKTORLARI" LAYİHƏSİNİN İŞTİRAKÇILARI ÜÇÜN NÖVBƏTİ SEMİNAR

İyunun 5-də "Potensial məktəb direktorları" layihəsi çərçivəsində növbəti seminar keçirildi. Hər həftənin cümə günləri təşkil olunan seminarın budəfəki qonağı Xəzər Universitetinin Tədris işləri üzrə prorektoru professor Məhəmməd Nuriyev idi. M. Nuriyev iştirakçılara vaxtın səmərəli idarə olunmasından, bu sahədə dünya təcrübəsindən, uyğun taktikalardan danışdı.

İştirakçılar tərəfindən maraqla qarşılanan məruzədən sonra müzakirə keçirildi və suallar cavablandırıldı.

"XƏZƏR"İN MÜƏLLİMİ TÜRKİYƏ UNİVERSİTETİNDƏ SEMİNAR KEÇİRDİ

İyunun 3-də Xəzər Universitetinin əməkdaşı dosent Zülfiyyə Sadıqova-Yakarışık Türkiyə Cümhuriyyəti Giresun Universitetinin təşkilatçılığı ilə Güre kampusunun Konfrans salonunda seminar keçirdi.

Azərbaycanda özəl və dövlət universitetlərinin musiqi ilə bağlı tarixçələrinin müzakirə edildiyi seminarda hazırda tədris olunan bölmələr və musiqi alətləri slayd və video görüntülərlə ətraflı təqdim olundu.

Həm də bir piano ifaçısı olan Z. Sadıqova-Yakarışıkın Giresun Universiteti Dövlət Konservatoriyasının müəllimi Ceren Demirok ilə birlikdə təqdim etdiyi konsert tamaşaçıların rəğbətini qazandı.

Giresun Universitetinin akademik və idarə heyəti ilə birlikdə tələbələrin də iştirak etdiyi proqramın sonunda həmin günə xatirə olaraq hazırlanmış təşəkkür plaketini Giresun Universiteti Dövlət Konservatoriyasının direktoru dosent Vasıf Hasanoğlu Z. Sadıqova-Yakarışıka təqdim etdi.

Bu haqda əlavə məlumat almaq üçün bu linkə daxil ola bilərsiniz:

http://www.giresun.edu.tr/index.php?id=166&tx_ttnews%5Btt_news%5D=3251&cHash=fd353996093df9b2ac7da37c62cac149

Gi de Mopassan

Sən təltif olunmusan!

(Hekayə)

Bütün insanlar bu dünyaya fərqli bir missiya və şakərlə gəlirlər, bəzən isə bu ömürlük istək insanın atdığı ilk addımda, çıxartdığı ilk qığıltıda özünü büruzə verir.

Lap uşaq yaşlarından cənab Sakremanın ən ülvi arzusu – orden almaq idi. Tay-tuşları başlarına hərbi kepkalar qoyduqları vaxtda o, yaxasına qurğuşundan hazırlanmış Fəxri leqion xaçı taxar, küçədə anasının əlindən tutub yeridiyi zaman balaca köksünü şəstlə qabardardı ki, sinəsindəki qırmızı lenti və metal ulduzu hamı görə bilsin.

Dərslərini zəif oxuduğu üçün o, bakalavr imtahanlarından keçmədi. Özünə uyğun bir iş-güc tapmadığından və sırf sərvəti imkan verdiyindən yaraşıqlı bir qızla evləndi. Özünü tutmuş bütün burjualar kimi, onlar da Parisdə yaşayır, öz təbəqələrindən olanlarla oturub-durur, qara camaata əsla qaynayıb-qarışmırdılar, günün birində nazir ola biləcək deputatla və şəhərin iki ayrı polis şöbəsinin rəisiylə tanışlıqlarıyla oturub-durub öyünürdülər.

Özünü dərk etdiyi ilk günlərdən ağlına batan bu istək cənab Sakremana heç cür rahatlıq vermirdi və o, köksünü al qırmızı rəngli, xırda lentlə bəzəyə bilmədiyi üçün dərin iztirab çəkirdi.

Bu ordenə layiq görülmüş şəxslərlə bulvarda rastlaşanda onun ürəyi sancırdı. Onları aşkar həsəd hissiylə, çəpəki baxışlarla süzürdü o.

Gündüz yeməyindən sonrakı bekarçılıq saatlarında o, bəzən belələrini saymağa girişir, öz-özünə deyirdi: "Görüm hələ bu Madlen kilsəsindən Druo küçəsinə çatana qədər bunların neçəsinə rast gələcəyəm?"

Ağır addımlarla irəliləyirdi ki, kostyumların yaxasındakı o xırda, qırmızı nöqtəni öz iti baxışlarıyla ayırd eləyə bilsin. Bu gəzintinin sonuna doğru rastına çıxan orden sahiblərinin sayı onu heyrətə gətirirdi:

"Səkkiz zabit və on yeddi süvari! Ancaq bu xaç ordenlərini bu cür sağa-sola paylamaq da olmaz ki! Yaxşı, indi də baxaq, görək, geriyə dönəndə bunların neçəsiylə rastlaşacağıq?"

Dönüşdə təmkinlə yeriyirdi və insan tünlüyü hesablamalarına əngəl törədəndə onun qanı qaralırdı, çünki kimi isə hesaba qatmamaqdan çəkinirdi. Belələrinin daha çox hansı məhəllələrdə dolaşdığını yaxşı bilirdi: bu adamlar Pale-Royalda qaynaşırdılar, Sülh küçəsiylə müqayisədə Opera avenyusunda bunlarla tək-tük rastlaşırdı. Sol cinahdansa bu ordenlilər bulvarın nədənsə sağ cinahına üstünlük verirdilər. Belə görünürdü ki, onların sevimli kafe və teatrları var idi. Hər dəfə səkinin tən ortasında toplaşan və gələn-gedənə mane olan bir dəstə çalsaç kişini görən kimi cənab Sakreman qət edirdi: "Bunların Fəxri legion ordenli zabitlər olduğuna heç şübhəm yoxdur!" Yanlarından keçərkən onlara təzim etmək keçirdi içindən. Süvarilərlə müqayisədə zabitlərin fərqli qamətə malik olduqlarına o, çoxdan diqqət yetirmişdi. İctimaiyyət arasında onların daha böyük nüfuza və çəkiyə malik olduğu sezilirdi.

Ancaq bəzən bu mükafata layiq görülənlərə qarşı cənab Sakremanın içində qəzəb və hiddət hissi baş qaldırırdı, onlara duyduğu nifrət də bir sosialistinkindən əsla fərqlənmirdi. Baqqal dükanının vitrininə düzülən ləziz yeməklər qarnı ac yoxsulu necə rəncidə edirsə, o da bu ordenləri görüb, sinirlənir və evə dönən kimi uca səslə deyirdi:

– Axı, bu yaramaz hökumətdən görəsən nə vaxt yaxamız qurtulacaq?

Arvadı heyrətlə soruşurdu:

– Sənə nə olub bu gün?

O da dillənirdi:

– Addımbaşı rastlaşdığım haqsızlıqlara mən göz yuma bilmirəm! Ax, o kommunarlar necə də haqlıymışlar!

Şam yeməyindən imtina edərək, təkrar evdən çıxırdı ki, ordenlərlə dolu vitrinlərə göz gəzdirsin. Müxtəlif biçimlərə malik, al-əlvan rəngli bütün emblemləri maraqla süzürdü o. Ürəyindən keçirdi ki, kaş bunların hamısına layiq görüləydi və nəhəng bir zalda keçirilən hansısa təntənəli ziyafətdə, hamıdan öndə gedərkən onun bütün yaxası sıra-sıra orden və medallarla dolu olaydı, o isə ətrafında yaranan o heyranlıq və pərəstiş dolu pıçapıçlar pərdəsini eynilə bir günəş kimi, əzəmətlə, qoltuğunda tutduğu yaylı silindriylə yarıb, keçəydi. Ancaq, təəssüf ki, ordenə layiq bir xidməti yox idi onun.

Öz-özlüyündə belə fikir yürüdürdü: "İctimai vəzifə tutmayan bir şəxsin Fəxri legion orfeni alması imkansızdır. Bəlkə, mən Akademiyaya üzv seçilməyə cəhd göstərim?"

Ancaq bu işə necə girişəcəyini də bilmirdi. Arvadıyla bu barədə

məsləhətləşəndə qadın soruşdu:

– Akademiya üzvlüyünə? Ancaq sənin bu sahədə hansı xidmətin var ki?

Cənab Sakreman özündən çıxdı:

– Nə dediyimi sən başa düşmürsən! Mən də elə bilmək istəyirəm ki, bundan ötrü neyləyim, axı?! Arada tamamilə dilbilməz olursan sən!

Arvadı gülümsündü:

– Yaxşı, deyək ki, mən dilbilməzəm! Ancaq mən də buna bir çarə bilmirəm, axı!

Kişinin ağlına fikir gəldi:

– Bəlkə, sən o deputat Rosselenlə bir danışasan? O, bizə ağıllı məsləhət verər... Başa düş, mənim bu xüsusda ona ağız açmam yaxşı çıxmaz... Həm müşkül, həm də incə məsələdir bu... Ancaq sənin bundan söz salman yersiz görünməz...

Xanım Sakreman ərinin xahişinə əməl elədi. Rosselen məsələni nazirlə müzakirə edəcəyinə söz verdi. Sakreman hər imkanda məsələnin nə yerdə qalmasıyla onu dəngəsər eləmişdi lap. Axırda deputat dedi ki, bundan ötrü o, öz elmi xidmətlərini sadalamalı və yazılı təqdimatla müraciət etməlidir.

Sözə bax ha, "xidmətlər"ini sadalamaq"! Halbuki o, heç bakalavr da deyildi.

Ancaq bir yerdən başlamaq lazım gələcəkdi və Sakreman: "Xalqın təhsil hüququ barədə" bir broşür yazmağa girişdi. Ancaq düşüncəsi o dərəcədə qıt idi ki, bu işi bitirə bilmədi. Nisbətən asan mövzu axtarmağa başladı və gah bu, gah o mövzuda özünü sınadı.

Birinci mövzu beləydi: "Uşaqlara əyani vəsaitlərlə dərs verilməsi". O, tələb edirdi ki, yoxsul məhəllələrdə uşaqlar üçün pulsuz teatr tamaşaları göstərilməlidir. Valideynlərinin lap erkən yaşda uşaqlarını oraya aparması sayəsində, həm də sehirli fənərin işığında uşaqlar insanlıq tarixi barədə ən müxtəlif mövzuda və ilkin bilgilər ala bilərdilər. Səhnədə gördükləri uşaqların beynini işıqlandırar, orada dərin iz buraxardı, bu sayədə elm onlar üçün bir növ əyaniləşərdi.

Ümumi tarixi, coğrafiyanı, anatomiyanı, və sairəni və ilaxırı bu yolla tədris etməkdən asan hansı üsul vardı?

Məqaləni bitirib, çap etdirdi, ondan hər deputata bir nüsxə, hər nazirə on nüsxə, ölkə prezidentinə yüz nüsxə, Parisdə çıxan qəzetlərin redaksiyaların hərəsinə on nüsxə, əyalət qəzetlərinin redaksiyalarına beş nüsxə göndərdi.

Sonra isə küçə kitabxanaları ideyası üzərində baş sındırmağa başladı və hökumətdən tələb elədi ki, xırda arabalarda apelsin daşındığı kimi, kitab daşınması da təmin olunsun. Abonement üzrə bir su ödəyən sıravi vətəndaş bu sayədə ayda on cild kitab oxumaq imkanı qazanacaqdı.

Cənab Sakreman yazırdı:

"Xalq, sadəcə, əyləncələrə həvəs göstərir. Əgər o, biliyə can atmırsa, onda qoy bilik onun ayağına gəlsin" və sair, və ilaxır.

Çalışmaları heç bir səs-küy, maraq oyatmasa da, o, özü barədə təqdimat

verdi. Aldığı cavab məktubunda deyilirdi ki, təqdimatı qəbul olunub və onun çalışmalarının mahiyyəti araşdırılacaq. O, özünü inandırdı ki, uğurun lap astanasındadır. Nə qədər gözləsə də, heç bir cavab almadı.

Durum belə olanda yenə özü əl-ayağa düşdü. Xalq təhsili nazirinin qəbuluna yazıldı, nazir köməkçilərindən yaşca cavan olanı onu qəbul elədi. Bu adam özünü tox və ciddi tuturdu, eynilə fortepianoda çalarmış kimi qarşısındakı sıra-sıra düzülən ağ düymələrə basaraq, giriş otağındakı qapıçını və ya kuryeri, ya da sıravi məmurları yanına çağırıb, buyruqlar verirdi. Sakremanı dinləyəndən sonra ona bildirdi ki, işləri yolunda gedir və o, öz dəyərli çalışmalarına eyni şəkildə davam etməlidir.

Beləcə, cənab Sakreman təkrar fəaliyyətini canlandırdı.

Deyəsən, deputat Rosselen indi onun uğurlarıyla yaxından maraqlanırdı və ona xeyli ağlabatan, karlı təklif vermişdi. Yeri gəlmişkən, Rosselen özü də həmin ordenlə təltif olunmuşdu və bunu hansı xidmətlərinə görə aldığı heç kəsə bəlli deyildi.

Cənab Rosselen araşdırmaq üçün ona bir neçə yeni mövzu vermiş, onu elmin qaranlıq qatlarını araşdıran elmi qurumlara təqdim etmiş, onların rəğbətini qazanmasına şərait yaratmış, nazirlikdə ona himayədarlığa başlamışdı.

Son aylar boyu Rosselen qəhvəaltı və axşam yeməyi üçün onun evinə gəlirdi. Bir gün yenə onlara gələrkən deputat öz dostu Sakremanın əlini sıxarkən onun qulağına pıçıldadı:

– Sizin üçün şərəfli bir tapşırıq tapmışam: Tarixi araşdırmalar komitəsi sizinlə əməkdaşlıq edəcək və siz Fransanın müxtəlif kitabxanalarında araşdırmalar aparacaqsınız.

Dərin həyəcana qapılan Sakreman nə bir şey yeyə, nə də içə bildi.

Bir həftə sonra yola çıxdı. Bir şəhərdən digərinə yollanaraq, o, kataloqları araşdırır, çardaqlarda toza batmış cildləri eşələməklə orada çalışan kitabxanaçıları boğaza yığırdı.

Bir axşam Ruanda ikən o, son bir neçə həftə boyu üzünə həsrət qaldığı arvadını qucmaq üçün evinə baş çəkmək fikrinə düşdü. Axşam saat doqquzda qatara mindi ki, gecəyarı evinə çata bilsin.

Giriş qapısından öz açarı vardı onun. Sevincdən titrəyərək, səssizcə evə girərkən xanımını hədsiz heyrətləndirəcəyini sanırdı. Yataq otağının qapısı içəridən kilidlənmişdi. İşə bax da! O, səslənməyə məcbur oldu:

– Janna, aç, mənəm.

Görünür, qadın yamanca qorxmuşdu. Onun yataqdan necə sıçradığı, yuxuluymuş kimi, öz-özünə nələrsə danışdığı, sonra tualetə qaçıb, ardınca qapını çırpdığını, ayaqyalın ora-bura vurnuxduğunu, irəli-geri çəkdiyi şkafın şüşələrinin necə şaqqıldadığını eşitməkdəydi əri. Ən nəhayət, qadın soruşdu:

– Sənsən, Aleksandr?

Kişi dilləndi:

– Hə də. Aç qapını görüm!

Qapını açan kimi özünü onun qolları arasına yıxıb, dedi:

– Dəhşətsən ey! Heç gözləmirdim! Əcəb məni sevindirdin!

Həmişəki kimi kişi səliqəylə əyin-başını soyunmağa başladı. Stulun başındakı paltonu asmaq üçün kandardakı asılqana tərəf aparanda heyrətdən dondu: onun yaxalığında qırmızı lent vardı.

Donquldandı:

– Bu ordenli palto... haradan çıxdı?

İrəli şığıyan arvad kişiyə çımxırdı:

– Yox, sən səhv görmürsən... Ver bəri onu! Ancaq kişi paltonun qolunu buraxmadı və çaşqın halda bayaqkı sualını təkrarladı:

– Bu nədir belə? Niyə, axı? Məni bir başa salsana! Kimin paltosudur bu?.. Mənimki deyil, çünki yaxasında Fəxri legion ordeni var.

Heç nəyə məhəl qoymayan qadın paltonu dartıb, onun əlindən aldı və çaşqın halda dedi:

– Qulaq as, bir dəqiqə, onu mənə ver! Bunu hələlik sənə deyə bilmərəm... Bu, sirrdir... Sözə bax da!

Kişini qəzəb hissi bürüdü və rəngi avazıdı:

– Bunun kimin paltosu olduğunu bilmək mənim haqqımdır! Çünki mənimki deyildir!

Qadın ona bağırdı:

– Yox, səninkidir... Sussana... Ancaq and iç ki, kimsəyə bir şey deməyəcəksən... Qulaq as... deməli, belə... Sən təltif olunmusan!

Qapıldığı təlaşdan kişi əlindəki paltonu yerə saldı və kresloya sərələndi.

– Deyirsən ki... mən... təltif olunmuşam?

– Hə, ancaq hələlik bu, bir sirrdir... Həm də böyük sirrdir.

Qadın yerə düşən o mübarək paltonu şkafa qoyub, ərinə yanaşdı. Rəngi ağaran, vücudu əsən qadın dedi: –

Bu yeni paltonu sənin üçün sifariş edəndə mən söz vermişdim ki, hələlik bu sirri qoruyacağam. Bu barədə qərar sonradan, bir ay və ya ayyarım sonra çıxacaq... O vaxta qədər sən öz araşdırmalarını bitirməlisən. Ta ezamiyyətdən dönənə qədər sən heç nə bilməməliydin... Bütün bunları şəxsən cənab Rosselen özü düzüb-qoşubdur.

Dərin sarsıntı hissi keçirən Sakreman mızıldandı:

– Rosselen... orden... Deməli, ordeni ona borcluyam... mən... ona... A-a!

Özünə gəlmək üçün o, bir stəkan su içdi.

Bayaqkı paltonun cibindən düşən bir parça kağız yerdə ağarmaqdaydı. Bu, bir vizit kartıydı. Onu götürüb, oxudu: "Rosselen - deputat".

Arvadı dedi: – İndi inandın? Kişi sevincdən hönkürdü.

Düz bir həftədən sonra "Hökumət xəbərləri" qəzetində elan olundu ki, xüsusi xidmətlərinə görə cənab Sakreman Fəxri legion ordeninə layiq görülüb.

Tərcümə:
Azad Yaşar

TIME

SAN FRANCISCO APPROVES WARNING LABEL FOR SUGARY DRINK ADS

MEASURE IS AIMED AT CURTAILING LOCALS' CONSUMPTION OF HIGH-CALORIE DRINKS

June 9, 2015

Katy Steinmetz

San Francisco lawmakers unanimously voted on Tuesday to put warning labels on all advertisements for sugary beverages in the City by the Bay. This first-in-the-nation law is set to go into effect this summer, which means billboards or taxi-cab ads for Coke or Gatorade will soon bear this message:

WARNING: Drinking beverages with added sugar(s) contributes to obesity, diabetes, and tooth decay. This is a message from the City and County of San Francisco.

The new law, which the mayor has 10 days to sign or veto before it automatically goes into effect, was passed as part of a package aimed at curtailing locals' consumption of high-calorie drinks linked to health problems such as weight gain and diabetes. The city's board of supervisors also voted to ban advertisements for sugary drinks on publicly owned property—such as bus stops—and to prohibit the use of city funds for purchasing sugary drinks.

"Today, San Francisco has sent a clear message that we need to do more to protect our community's health," Supervisor Scott Wiener, who proposed the warning label, said in a statement. "These health warnings will help provide people information they need to make informed decisions about what beverages they consume. Requiring health warnings on soda ads also makes clear that these drinks aren't harmless — indeed, quite the opposite — and that the puppies, unicorns, and rainbows depicted in soda ads aren't reality."

This victory for Wiener and his allies comes on the heels of a defeat for lawmakers last year, when they tried and failed to pass a tax on sugary drinks through a ballot initiative. (Berkeley, the liberal bastion across the Bay, succeeded in becoming the first city to pass such a tax.) This year and last year, a state lawmaker tried unsuccessfully to pass a California law that would have required sugary drinks or their location of purchase to bear a health warning label, much like packages of cigarettes.

When TIME asked Wiener whether advocates planned to try again for a soda tax, he said there was momentum for more of the same but no firm commitments yet. "There are discussions happening," he said. "But it's too soon to say."

http://time.com/3915485/san-francisco-soda-warning-label/

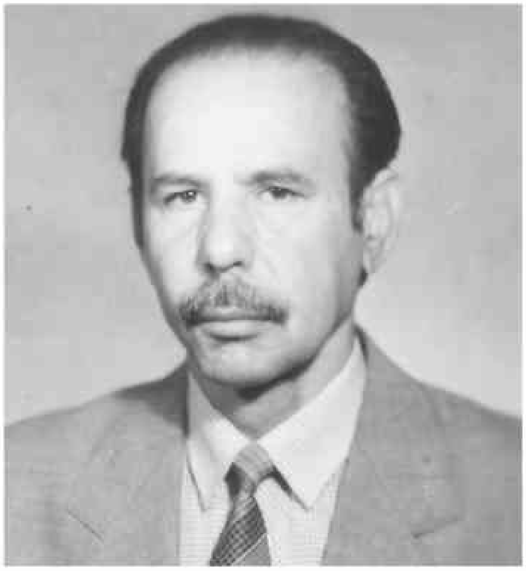

TEYYUB QURBAN

ELƏ VURĞUNAM Kİ, AZƏRBAYCANA

Qürbətdə gəlsəydim əgər cahana,
Çətin ki, yaşardım, sönərdim həmən.
Laylamı çalsaydı ögey bir ana,
Rahatlıq tapmazdım beşiyimdə mən.

Dəyişik salsaydım qədim nəslimi,
Quru varlığımdan qalmazdı nişan.
Şəhid olmasaydı əgər Nəsimi,
Qan yox, su axardı damarlarımdan.

Başda durmasaydı Füzuli babam,
Söz nədir, sənət nə, bilə bilməzdim.
Havalanmasaydı şikəstə, muğam,
Danışa bilməzdim, gülə bilməzdim.

Mayam Xəzər ilə yoğrulmasaydı,
Necə atılardım okeanlara?
Xəzrim, gilavarım doğulmasaydı,
Sinə gərməz idim sərt tufanlara.

Kəpəzi, Qoşqarı görməsə idim,
Necə pərvazlanıb qanad çalardım?

Neyi, sazı, tarı görməsə idim,
Könül rübabını necə çalardım?

Sevirəm yurdumun hər qarışını,
Gülü də mənimdir, tikanları da.
Bir qaya sanıram hər çay daşını,
Mənimcün cənnətdir şoranları da.

Elə vurğunam ki, Azərbaycana,
Kiçik təpələri dağlara dönür.
Nadir övladları hələ bir yana,
Teyyub Qurbanı da gözə görünür.

GÖZLƏ GÖRÜNMƏYƏN KÖRPÜ QURMUŞAM

Gözlə görünməyən körpü qurmuşam
İnsanla, torpaqla, güllə, çiçəklə,
Bir saf arzu ilə, bir pak diləklə.
Körpüm körpüsüdür səmimiyyətin,
Məni bu aləmdən qoparmaq çətin.

Gözlə görünməyən körpü qurmuşam
Vətən düzlərinin üfüqlərindən,
Vətən göylərinin şəfəqlərindən.
Körpüm körpüsüdür bu ülviyyətin,
Məni bu aləmdən qoparmaq çətin.

Gözlə görünməyən körpü qurmuşam
Nəsimi babamın əqidəsiylə,
Xaqani babamın qəsidəsiylə.
Körpüm körpüsüdür şerin, sənətin,
Məni bu aləmdən qoparmaq çətin.

Gözlə görünməyən körpü qurmuşam
Arazın danışan dalğalarından,
Savalan dağının təzə qarından.
Körpüm körpüsüdür bu təbiətin,
Məni bu aləmdən qoparmaq çətin.

Gözlə görünməyən körpü qurmuşam
Hörmüşəm canımın rişələrindən.
Yaşaram dünyada öz dünyamla mən,
Körpüm körpüsüdür əbədiyyətin,
Məni bu aləmdən qoparmaq çətin.

İMTAHANA GƏLMİŞİK

1989-cu ilin mart ayında xalqımızın qeyrətli oğlu Arif Mənsurov Mərdəkanda Hacı Zeynalabdin Tağıyevin məzarını bərpa etmiş, onun büstünü ucaltmışdır. Arif Mənsurovla görüş zamanı mənə "Bu dünyaya imtahana gəlmişik" qafiyəsi üstündə şeir yazmağı təklif etdi. Yazdım. Ancaq, "Bilməmişik imtahana gəlmişik"...

Müəllif

Əbuturab Hacı ilə yanaşı,
Sara xanım - əsrimizin göz yaşı.
Bu üç məzar tariximin yaddaşı,
Ona görə Mərdəkana gəlmişik,
Bilməmişik imtahana gəlmişik.

Hanı Hacı yadigarı o bağlar?
Əbuturab yandırdığı çıraqlar?
Hanı yollar ayrıcında bulaqlar?
Keçmişləri dana - dana gəlmişik,
Bilməmişik imtahana gəlmişik.

Şüvəlanda Mir Mövsümün ruhu var,
Sağalmazlar şəfa tapıb sağalar.
Növrağımız əlimizlə dağılar,
Xəzri olub tez tüğyana gəlmişik,
Bilməmişik imtahana gəlmişik.

Abşeronun təbiəti qızıldı,
Ətəkləri quyu - quyu qazıldı.
Şənimizə mədhiyyələr yazıldı.
Zənn etmişik gülüstana gəlmişik,
Bilməmişik imtahana gəlmişik.

Bir damarda ayrı-ayrı qanlarıq?
Bir-birini yerli - yersiz danlarıq.
Əfsus, Teyyub, köç edəndə anlarıq, -
Gündoğandan günbatana gəlmişik,
Bilməmişik imtahana gəlmişik.

VƏTƏNDƏN UZAQDA YAZILAN ŞEİR

Hər cür ayrılığın - düşünsən dərin -
Daim can atdığı mənzili vardır.
Bu axan çayların, coşan sellərin
Əbədi beşiyi okeanlardır.

Dayənin yanında böyüyən uşaq
Ana həsrətiylə baxar yollara.
Güldana tökülən bir ovuc torpaq
Ağac da bitirsə, düşübdür dara.

Eyvanı bəzəyən gülün, çiçəyin
Qopduğu zəmisi, çəməni vardır.
Meşənin üstündə çaxan şimşəyin
Əngin səmalarda məskəni vardır.

Qürbət ölkələri dolaşan şair
Öz doğma yurdunun oğludur əvvəl.
Vətəndən uzaqda yazılan şeir
Vətən torpağında doğulur əvvəl.

GEDİRƏM ÖMRÜMÜN AHIL YAŞINA

Gedirəm ömrümün ahıl yaşına,
Yorğunu etmədi bu yollar məni.
Hardasa taleyin ulduzu yandı,
Hardasa qəlbimdə sevgi oyandı.
Çəkdi imtahana intizar məni,
Nə yaxşı qovuşdum can sirdaşına.

Gedirəm ömrümün ahıl yaşına,
Minnət götürmədim zatı qırıqdan.
Nə dövlət yığmışam, nə də varidat,
Canlı əmanətim, qazancım övlad.
Könül zövq almadı hər yaraşıqdan,
Uymadı dünyanın bəzək daşına.

Gedirəm ömrümün ahıl yaşına,
O şux cavanlığım uzaqda qaldı.
Gecəni gündüzə qata biləydim,
O qarşı zirvəyə çata biləydim.
Zirvə ki, qocalıq yazılıb adı,
Bəyaz qar ələnir məğrur başına.
Gedirəm ömrümün ahıl yaşına.

ABŞ: AZADLIQ ABİDƏSİ

STATUE OF LIBERTY

Azaqdlıq heykəli Amerika Birləşmiş Ştatlarının əsas simvollarından biri sayılır. Heykəl Nyu-York ştatında, Liberty (Azadlıq) adasında yerləşir. 1886-cı ildə hazırlanan heykəl dünyanın ən məşhur abidələrindən biridir.

Azadlıq heykəli Fransada hazırlanıb və Misirdə, Süveyş Kanalı üzərinə qoyulmaq üçün nəzərdə tutulmuşdu. Amma sonradan heykəlin bu bölgəyə qoyulmasının narahatlıq yarada biləcəyi düşünüldüyü üçün ondan imtina edilib.

93 metr hündürlüyündəki heykəlin istehsalında mis və poladdan istifadə olunub. Yaşıl rəngli əsərin memarı isə fransız heykəltəraş Frederik Avquste Bartholdidir. Heykəldən imtina edilməsi səbəbilə əsər Parisdə bağlı bir sahədə mühafizə edilib.

Daha sonra Amerika Birləşmiş Ştatlarının müstəqilliyinin 100-cü ildönümü ilə əlaqədar hədiyyə axtaran Fransa həmin memardan əsərdən istifadə etmək üçün icazə alıb və bəzi dəyişikliklər ediləndən sonra bugünkü forması ilə Amerikaya göndərilib. Heykələ düzəliş etmək üçün Frederik Avquste Bartholdiyə Eyfel qülləsinin mühəndisi Qustav Eyfel kömək edib.

Heykəlin sağ əlində məşəl, sol əlində isə kitab var. Kitabın üstündə 4 iyul 1776-cı il, yəni Müstəqillik Bəyannaməsinin tarixi yazılıb. Heykəlin başındakı tacın 7 iti ucu 7 qitəni və ya 7 dənizi simvolizə edir. Heykəlin məşəl tutan sağ əlinin hündürlüyü 13 m-dir. Məşəlin ətrafındakı dəhlizdə 15 adam bir yerdə gəzə bilər. Heykəlin başının eni 2 metr, hündürlüyü isə tacı ilə birlikdə 5 metrdir. Azadlıq heykəlini ziyarət etmək istəyənlər heykəlin olduğu Azadlıq adasına bərə vasitəsilə gedirlər. Ziyarətçilər heykəlin içindən məşələ qədər 168 pilləli nərdivanla çıxa bilərlər. Heykəldən Nyu-Yorkun möhtəşəm mənzərəsini seyr etmək mümkündür.

Ünvan: Bakı, Əcəmi Naxçıvani 9

Dünya məktəbi
Tel.: (012) 563 59 40/47/48
Mob.: (070) 844 08 88
E-mail: info@dunyaschool.az
http://dunyaschool.az

Dünya bağçası
012) 563 59 43; 563 59 45
Mob.: (070) 560 15 18
E-mail: bagca@dunyaschool.az

DÜNYA MƏKTƏBİ

VALİDEYNLƏRİN VƏ ŞAGİRDLƏRİN NƏZƏRİNƏ!

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN DÜNYA MƏKTƏBİ 2015-2016-CI TƏDRİS İLİNDƏ I-XI SİNİFLƏRƏ ŞAGİRD QƏBULU ELAN EDİR:

Qəbul müsabiqə yolu ilə həyata keçirilir.

Təhsil 3 dildə (Azərbaycan, rus, ingilis) aparılır. Azərbaycan və rus bölmələrində ingilis dili ikinci dil kimi tədris olunur. Şagirdlərin seçimi ilə fransız, alman, çin dilləri də öyrədilir.

Məktəbdə təcrübəli pedaqoqlar, o cümlədən xaricdən dəvət edilmiş mütəxəssislər çalışırlar. Burada savadla yanaşı, tərbiyə də mühüm yer tutur.

Dünya məktəbi beynəlxalq statuslu məktəbdir. O, Beynəlxalq Bakalavr Təşkilatının (İnternational Baccalaureate Orqanization – IBO) üzvüdür. Məktəbdə IB Diplom Proqramı fəaliyyət göstərir.

X sinif şagirdləri tam orta təhsillə yanaşı, öz istəkləri ilə Beynəlxalq Bakalavr Təşkilatının Diplom Proqramında təhsil ala bilərlər. Digər məktəblərin şagirdləri də imtahan verməklə Diplom Proqramına qəbul edilirlər.

Diplom Proqramında təlim ingilis dilindədir. Təhsil müddəti 2 ildir.

Beynəlxalq Bakalavr Diplomu əldə edən şagirdlər dünyanın tanınmış universitetlərində təhsillərini davam etdirmək imkanı qazanırlar.

MƏKTƏBƏQƏDƏR HAZIRLIQ

2015-2016 –cı il üçün hazırlığa uşaq qəbulu davam edir.

Hazırlıqda 4-5, 5-6 yaşlı uşaqlar üçün Azərbaycan, ingilis və rus dillərində qruplar təşkil olunub. Bütün qruplarda əlavə iki dil (Azərbaycan, ingilis, rus) tədris edilir.

Gündəlik dərs proqramından əlavə, Şahmat, Kompüter, Psixologiya, Rəsm-Əmək, Rəqs, Dram və Musiqi dərsləri keçirilir.

Universitetdə bakalavr pilləsində aşağıdakı ixtisaslar üzrə kadr hazırlığı aparılır:

I qrup üzrə:

- Kompüter elmləri
- Neft-qaz mühəndisliyi
- Kompüter mühəndisliyi
- İnşaat mühəndisliyi
- Riyaziyyat və informatika müəllimliyi
- Elektronika, telekommunikasiya və radiotexnika mühəndisliyi
- Kimya mühəndisliyi
- Biotibbi texnika mühəndisliyi

II qrup üzrə:

- Mühasibat uçotu və audit
- Maliyyə
- İqtisadiyyat
- Menecment
- Marketinq
- Biznesin idarə edilməsi
- Tarix müəllimliyi
- Coğrafiya müəllimliyi
- Regionşünaslıq (regionlar üzrə)
- Beynəlxalq münasibətlər

III qrup üzrə:

- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi
- Xarici dil (ingilis dili) müəllimliyi
- İbtidai sinif müəllimliyi
- Filologiya (İngilis dili və ədəbiyyatı)
- Filologiya (Azərbaycan dili və ədəbiyyatı)
- Politologiya
- Tərcümə (ingilis dili və digər dillər)

IV qrup üzrə:

- Kimya müəllimliyi
- Biologiya müəllimliyi
- Psixologiya

Ünvan: Məhsəti küçəsi, 41
(Neftçilər metrosunun yaxınlığında)
Əlaqə telefonları: (012) 323-93-13, (012) 408-81-78, (012) 421-79-27
Faks: (012) 498-93-79
İnternet: http//www.khazar.org

XƏZƏR UNİVERSİTETİ

Xaricdə ən çox tanınan,
xaricə ən çox tələbə göndərən,
xaricdən oxumağa tələbələrin ən çox gəldiyi,
xarici müəllimlərin ən çox işlədiyi ali məktəbdir.
siteti Azərbaycanda yeganə universitetdir ki, onun tədris siyasəti və
Xəzər Univer diplomları Avropa və Amerikanın universitetləri tərəfindən tanınır.

Xəzər Universiteti dünyada ali məktəblərin reytinqinin müəyyənləşdirilməsi sahəsində nüfuzlu təşkilatların reytinq cədvəlində Azərbaycan ali məktəbləri arasında həmişə birinci olmuşdur.

"QS" təşkilatının 2014-cü il dekabr ayının 17-də elan etdiyi reytinq cədvəlinə əsasən **Xəzər Universiteti** Azərbaycanın ən yaxşı ali məktəbi olmaqla yanaşı, Şərqi avropa, keçmiş sovet ölkələri və Türkiyə daxil olmaqla böyük bir regionun 100 ən yaxşı universiteti sırasına daxil edilmişdir. *http://www.iu.qs.com/eeca2014-rankings-results/*

EDUNIVERSAL Beynəlxalq Elmi Cəmiyyətinin 2014-cü il dekabr ayının 24-də açıqladığı reytinq cədvəlinə görə Xəzər Universitetinin ***Menecment, İqtisadiyyat, Mühasibat uçotu və audit*** ixtisasları üzrə MBA proqramları 2014-cü ildə dünyanın ən yaxşı 200 magistr proqramı sırasına daxil olub. Eyni zamanda, hər 3 proqram Avrasya və Yaxın Şərq bölgəsi üzrə ən yaxşı 10 magistr proqramı siyahısında yer alıb. *www.best-masters.com*

***

Xəzər Universiteti ilk gündən beynəlxalq təcrübəyə əsasən quruldu və Azərbaycanda ingilis dilində tədrisə keçən ilk universitet kimi tanındı. Təhsil sahəsində ən qabaqcıl ölkələrin təcrübəsini öyrənmək və tətbiq etmək ilkinliyi də məhz Xəzər Universitetinə nəsib oldu. Dünya təhsil məkanında qabaqcıl mövqeyi və nüfuzu ilə diqqətçəkən Universitetin beynəlxalq əlaqələri yalnız təlim-tədris sahəsində deyil, yüksək ixtisaslı dünya insanı hazırlığında da əhəmiyyət daşıyır. Demokratizm və humanizm, plüralizm və şəffaflıq, müasirlik və təşəbbüskarlıq, ən son təlim texnologiyalarından istifadə, beynəlxalq proqram və layihələrdə fəallıq və digər bu kimi hallar bütünlüklə Universitetdə işgüzarlıq şəraiti yaradır, tələbələrin fəallığı və müstəqilliyini təmin edir.

Professor Əjdər Ağayev,
Azərbaycan Təhsil Şurasının sədri

Universitetin maddi-texniki bazası

Məhsəti küçəsi, 41 ünvanda yerləşən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş tədris korpusunda (Neftçilər metrosunun yaxınlığında), şəhərin mərkəzində Bəşir Səfəroğlu küçəsi, 122 ünvanda yerləşən tədris binasında və 8-ci MKR, Əcəmi Naxçıvani küçəsi, 9 ünvanda (Ayna Sultanovanın heykəlinin yaxınlığında) 3 bina və ayrıca idman kompleksindən ibarət tədris kampusunda yüksək keyfiyyətli təhsil almaq üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Təhsil və karyera imkanları

Təhsildə fərqlənən tələbələr təhsillərini Amerika, Kanada, İngiltərə, Fransa, Almaniya, Hollandiya, İsveç, İtaliya, Türkiyə, Çin, Yaponiya və s. ölkələrin tanınmış universitetlərində davam etdirmək imkanı qazanırlar.

Xəzər Universitetində əsas təhsil dili ingilis dilidir. Bu, tələbələrin müasir dərsliklərdən istifadə etməsi, təhsillərini xaricdə davam etdirməsi, xaricdən gələn müəllimlərin effektli dərs deməsinə geniş imkan verir. Məzunlar və yuxarı kurs tələbələri xarici şirkətlərdə yüksək maaşlı işlərə dəvət alırlar, eləcə də dövlət təşkilatlarında və ölkəmizin qabaqcıl şirkətlərində işləmək imkanı əldə edirlər.

Təhsil haqqının ödənilməsində güzəştlər

TQDK-nın keçirdiyi imtahanlarda yüksək bal toplayan tələbələrə aşağıdakı qaydada güzəştlər edilir. Imtahanlarda:
650-700 bal toplayan tələbələr təhsil haqqından tam azad edilir.
600-649 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının cəmi 25%-ni ödəyir.
550-599 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının 50%-ni ödəyir.
500-549 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının 75%-ni ödəyir.

Tələbələr təhsil aldıqları müddətdə əsgəri xidmətdən azaddırlar.